

กรมอนามัย
Department of Health

คู่มือ ชุมชนที่เป็นมิตร กับผู้สูงอายุ

Age - Friendly Communities

02-590-4504

hpw.wellbeing@gmail.com

สารบัญ

หน้า

บทนำ	2
ความเป็นมาและความสำคัญ	3
หลักการและแนวคิด	3
นิยามศัพท์	5
นิยามศัพท์องค์ประกอบชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	7
กรอบการบูรณาการความร่วมมือ	10
วัตถุประสงค์	11
ประโยชน์ของการดำเนินงาน	11
กระบวนการประเมินรับรองชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	12
แบบฟอร์มรายงานผลงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	14
ตัวอย่างแบบฟอร์มรายงานผลงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	33
แบบฟอร์มเกณฑ์ประเมินชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	54
คำชี้แจงเกณฑ์ประเมินชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	66
ภาคผนวก	80
วิธีการใช้งานระบบชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ	88

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น คือ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชากรไทย จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนวัยเด็กและวัยทำงานลดลง แต่วัยผู้สูงอายุกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” และคาดว่าในปี 2574 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด รัฐบาลได้เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ดังกล่าว โดยการมีนโยบายบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง เพื่อยกระดับการพัฒนากำลังคนกลุ่มผู้สูงอายุ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ด้วยหลัก 4S ประกอบด้วย 1) Social Participation 2) Social Security 3) Strong Health 4) Smart Digital and Innovation โดยการเตรียมชุมชนที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นมิตรกับผู้สูงอายุโดยแต่ละกระทรวงมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกันแบบบูรณาการ เป็นต้น

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้านหลายมิติ เมื่อมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นก็ต้องมีการพัฒนาทางด้านกายภาพ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมเพื่อรองรับกับประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการรองรับกับสังคมสูงอายุอีกนัยหนึ่งคือการเตรียมชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly Communities) เพื่อเป็นการปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชนหรือเมือง และโครงสร้างพื้นฐานเดิมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการมีสุขภาพดี สร้างเสริมให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงบริการทางสังคม และบริการทางสุขภาพอย่างทั่วถึงครอบคลุมผู้สูงอายุ

ดังนั้นการดำเนินงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณแบบผสมผสานกับบริบทเดิมของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายดี สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยในชุมชนของตนเอง ลดการพึ่งพิงจากบุคคลอื่น พึ่งพาตนเองได้และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีบนพื้นฐานของชุมชนเดิม

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
กันยายน 2568

ความเป็นมาและความสำคัญ

ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age - Friendly Communities) หมายถึง ชุมชนที่มีการดำเนินงาน ปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชนหรือเมือง และโครงสร้างพื้นฐานเดิมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการมีสุขภาพดี สร้างเสริมให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงบริการทางสังคม และบริการทางสุขภาพอย่างทั่วถึงครอบคลุมผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และคาดว่าในปี พ.ศ.2578 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจะเกิดความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม อาจเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ อาทิ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไขมันในเลือดสูง โรคข้อเข่าเสื่อม โรคต่อกระจก โรคสมองเสื่อม โรคกระดูกพรุน โรคซึมเศร้า และผู้สูงอายุ 1 คนอาจมีโรคร่วมหลายโรค ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการรองรับสังคมสูงวัย ควรเริ่มดำเนินการและพัฒนาร่วมกันในทุกภาคส่วนเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการรองรับสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แบบครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

หลักการและแนวคิด

แนวคิดสากลที่ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ WHO ได้ชูประเด็น “Promoting Health, Promoting Sustainable Development” ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ Good Governance ,Healthy City และ Health Literacy โดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development Goal หรือ SDGs) โดยกำหนดกรอบเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 2016-2030 ที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กร ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนต้องบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ต้องพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองเพื่อสุขภาพ (Healthy city) เป็นเมืองที่ Sustainable Resource Utilization and Consumption เป็นเมืองสีเขียวที่ปลอดภัย และเป็นเมืองที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Supportive Environment) Consensus of Healthy City (ฉันทามติเรื่องเมืองสุขภาพ) ต้องพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) คนต้องมีวิถีชีวิตที่เรียกว่า Healthy Lifestyle เพื่อที่เผชิญความท้าทายในเรื่อง NCDs และ Ageing Society และทักษะในการที่จะเข้าถึง เข้าใจข้อมูล มีทักษะในการประเมินว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือ ข้อมูลใดไม่น่าเชื่อถือ เพื่อรองรับสังคม digital ที่ข้อมูลมีมาก และท้ายที่สุดคือสามารถที่จะนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการตัดสินใจ และนำไปสู่การปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติแล้วได้ผลก็สามารถที่บอกต่อได้ มีความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580) ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทย ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุกช่วงวัยตระหนักให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และมีความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพที่สามารถพึ่งตนเอง และเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศให้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ สามารถดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน และลดการพึ่งพิงผู้อื่น รวมไปถึงการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ บูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ผ่านกลไกครอบครัว ชมรมผู้สูงอายุ และชุมชน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ประกอบกับกรมอนามัยยึดหลัก Ottawa Charter ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด และได้กำหนดยุทธศาสตร์ PIRAB มี 5 ประการ คือ 1) Partner and Build alliance (สร้างภาคีเครือข่าย), 2) Invest (ลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างและระบบงาน), 3) Regulate and legislate (พัฒนาระบบการกำหนดนโยบายและกฎหมายด้านสุขภาพ), 4) Advocacy (สร้างความตระหนักรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม) และ 5) Build Capacity (พัฒนาสมรรถนะบุคลากร)

นิยามศัพท์

ผู้สูงอายุ (Older person) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งแบ่งผู้สูงอายุออกเป็นกลุ่มอายุ 3 กลุ่มใหญ่ คือ

“ผู้สูงอายุวัยต้น” (The young old) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี

“ผู้สูงอายุวัยกลาง” (The middle old) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี

“ผู้สูงอายุวัยปลาย” (the oldest old) หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม (Social bound) หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปพึ่งตนเองได้ สามารถดำเนินชีวิตประจำวัน และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้โดยอิสระไม่ต้องมีผู้ช่วยเหลือหรือผู้ดูแล มีสุขภาพดี และช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคมได้ ที่มีผลรวมคะแนนประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (ADL: Barthel Index for Activities of Daily Living) มากกว่าหรือเท่ากับ 12 - 20 คะแนน

ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน (Home bound) หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้ดูแลในบางส่วน เพื่อการทำกิจวัตรประจำวัน ไม่สะดวกที่จะออกนอกบ้านเพียงลำพังเนื่องจากปัญหาสุขภาพมีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย ทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคม ที่มีผลรวมคะแนนประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (ADL: Barthel Index for Activities of Daily Living) มากกว่าหรือเท่ากับ 5 - 11 คะแนน

ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง (Bed bound) หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้ รวมถึงการที่ไม่สามารถทำกิจวัตรพื้นฐานต่างๆ ได้ เช่น การรับประทานอาหารและการขับถ่าย เป็นกลุ่มที่อยู่ในภาวะห่อหมหรือเปราะบาง มีอาการเจ็บป่วยจนต้องนอนรักษาตัวอยู่บนเตียงตลอดเวลา ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่ออาการแทรกซ้อนอื่นๆ ตามมา หรือพิการทุพพลภาพ ที่มีผลรวมคะแนนประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (ADL: Barthel Index for Activities of Daily Living) มากกว่าหรือเท่ากับ 0 - 4 คะแนน

สังคมสูงวัย (Aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากร 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7)

สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากร 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากร 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14)

สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากร 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20)

ชุมชน หมายถึง พื้นที่ที่มีกลุ่มที่พักอาศัยของประชาชนในลักษณะใดก็ได้อยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็ในเมืองหรือชนบท โดยในด้านกายภาพมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านกรดำเนินชีวิตร่วมกัน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา วัด โรงเรียน เป็นต้น และคนกลุ่มนี้มีลักษณะทางสังคมตลอดจนกิจกรรมทางสังคม และเศรษฐกิจ บางอย่างร่วมกันชัดเจน และขอบเขตของชุมชนจะมีอาณาบริเวณที่ชัดเจน

ชุมชนเมือง หมายถึง บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น เป็นบริเวณที่มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่น อยู่ในเขตการปกครองแบบใดแบบหนึ่ง มีความเจริญเป็นศูนย์กลางต่าง ๆ มีการติดต่อค้าขาย การศึกษา มีสิ่งก่อสร้าง ถนนหนทาง ทั้งภายในเมือง นอกเมือง และระหว่างเมือง

ชุมชนชนบท หมายถึง พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเมือง โดยทั่วไปมีการตั้งถิ่นฐานเบาบาง ความหนาแน่นของประชากรน้อย มีความเป็นอยู่ในลักษณะของสังคมแบบชนบทการเกษตร ห่างไกลจากศูนย์กลางการบริหารและการบริการ ส่วนใหญ่การใช้ที่ดินในชนบทจะเป็นการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ หมายถึง ชุมชนที่มีการดำเนินงานปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ในชุมชนหรือเมือง และโครงสร้างพื้นฐานเดิมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการมีสุขภาพดี สร้างเสริมให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงบริการทางสังคม และบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

ชุมชนที่เหมาะสม หมายถึง ชุมชนที่มีการอยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ชุมชนมีคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ ความพอใจและความต้องการได้

ชุมชนที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี หมายถึง ชุมชนที่ส่งเสริมพฤติกรรม (Active Aging) โดยครอบคลุมสถานะความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พื้นที่สาธารณะ การเข้าถึงสถานที่สาธารณะอย่างสะดวกสบาย มีระบบบริการสุขภาพครอบคลุม เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข

นิยามศัพท์องค์ประกอบเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) กำหนดองค์ประกอบเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุไว้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces and building) หมายถึง พื้นที่สาธารณะภายนอกอาคารและตัวอาคารสาธารณะ มีผลต่อการใช้ชีวิตในเมืองอย่างเป็นอิสระและปกติสุขของผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในชุมชนและเมือง ซึ่งได้อาศัยมาเป็นเวลานาน ผู้สูงอายุและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผู้สูงอายุได้ให้คุณลักษณะของภูมิทัศน์เมืองที่มีผลต่อผู้สูงอายุในประเด็นหลัก 3 ประการ คือ คุณภาพชีวิต การเข้าถึงได้และความปลอดภัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่น่าสบายและสะอาด
2. ความสำคัญของพื้นที่สีเขียว
3. ที่นั่งพัก
4. ทางเดินสำหรับผู้สูงอายุ
5. ทางเดินข้ามถนนที่ปลอดภัย
6. โอกาสของการใช้ประโยชน์
7. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
8. ทางเดินเท้าและทางจักรยาน
9. อาคารที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ
10. ห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอ
11. ลูกค้ายูสูงอายุ

หมายเหตุ: “พื้นที่สาธารณะ” พื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้สูงอายุ สำหรับการพักผ่อน การออกกำลังกาย การทำกิจกรรมต่างๆ (พื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะ ลานกิจกรรม)

“สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ” คือ ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะอุบัติเหตุของผู้สูงอายุมักเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่ผู้สูงอายุนั้นอาศัยอยู่

“พื้นที่สาธารณะในประเทศไทย” ได้แก่ สวนสาธารณะ ลานกว้าง (เช่น ลานคนเมือง) พื้นที่โรงเรียน พื้นที่ส่วนราชการ วัด ศาสนสถาน เป็นต้น

2. ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation) หมายถึง การเดินทางและขนส่งมวลชนสำหรับผู้สูงอายุจะต้องใช้ได้ง่ายและมีราคาไม่แพง และระบบการคมนาคมขนส่งที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเมืองหรือชุมชน ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คน ทำให้มีการเข้าถึงชุมชนและระบบบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย การจัดทำมีบริการ อัตราค่าโดยสาร บริการพิเศษสำหรับ

ผู้สูงอายุ ระบบการขนส่งมวลชน จุดหมายปลายทาง พาหนะสำหรับผู้สูงอายุ พนักงานขับรถ การให้การยอมรับผู้ขับขี่ที่เป็นสูงอายุ ที่นั่งเฉพาะและการเคารพสิทธิ์ ความปลอดภัยและความสะดวกสบายที่จอดรถ ความเที่ยงตรงและสม่ำเสมอ บ้ายจอดรถและสถานีขนส่ง รถแท็กซี่ ข้อมูลทางการให้บริการ องค์กรประกอบเพื่อการขับรถด้วยตนเอง

“ระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เช่น มีรถรับ-ส่ง ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการในการติดต่อสถานที่ต่าง ๆ อาทิเช่น รพ.สต. / รพ.ชุมชน หรือ การติดต่อในสถานที่ราชการ เข้ารับบริการที่จำเป็น

“ความปลอดภัยของระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” มีการบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพที่ดี มีเส้นทางจราจรชัดเจน ไม่มีสิ่งกีดขวาง, มีสัญลักษณ์ที่มองเห็นง่าย, ยานพาหนะที่ใช้รับ-ส่งผู้สูงอายุในชุมชนต้องมีความปลอดภัยกับผู้สูงอายุ และพนักงานมีความสุภาพ ได้รับการฝึกอบรม

3. ที่อยู่อาศัย (Housing) หมายถึง ที่อยู่อาศัยเป็นองค์ประกอบสำคัญของความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของคน ดังนั้นที่อยู่อาศัยและบริการสนับสนุนต่างๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีและปลอดภัยภายในชุมชน และเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก ดังนี้

1. ความสามารถในการจ่าย
2. บริการที่จำเป็น
3. การออกแบบ
4. การปรับปรุงที่อยู่อาศัย
5. การบำรุงรักษา
6. การเข้าถึงบริการ
7. ความสัมพันธ์กับชุมชนและครอบครัว
8. ทางเลือกของการอยู่อาศัย
9. สภาพแวดล้อมการอยู่อาศัย

4. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation) หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือการมีส่วนร่วมทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมมีความเชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นกับการมีสุขภาพดีและการมีชีวิตที่สุขสบาย เช่น การมีส่วนร่วมในการสนทนา การเข้าสังคม การร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชนและครอบครัว กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้สูงอายุยังคงได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนและได้รับสถานะจากการยอมรับนับถือจากสังคมและได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วย ดังนี้

1. โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม
3. การมีส่วนร่วม
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม
5. การผสมผสานของคนต่างวัย ต่างวัฒนธรรมและต่างชุมชน

5. การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion) หมายถึง การเคารพและการยอมรับ คือสิ่งที่สังคมแสดงออกต่อผู้สูงอายุทั้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ ทั้งทางบวกที่ได้รับยอมรับนับถือ และทางลบที่ถูกกล่ลเลย ดังนี้

1. การให้ความสำคัญและบริการที่ให้
2. ภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุ
3. การผสมผสานระหว่างกลุ่มวัยและปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว
4. การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
5. การศึกษาสาธารณะ

6. การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)

ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

“ทางเลือกในงานอาสาสมัคร” มีทางเลือกหลากหลายให้ผู้สูงอายุอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม การฝึกอบรม และการจัดระบบแรงงาน

“โอกาสการจ้างงาน” มีแนวทางในการจ้างงานผู้สูงอายุ มีโอกาสที่ยืดหยุ่นและทางเลือกสำหรับการทำงานบางเวลาหรือแบบฤดูกาลของผู้สูงอายุ

“การฝึกอบรม” มีการจัดการฝึกอบรมหลังเกษียณที่ต่อเนื่องให้กับผู้สูงอายุ หรือเรื่องต่างๆ

“การให้คุณค่าต่อผู้สูงอายุ” มีการให้ความเคารพนับถือผู้สูงอายุ นายจ้างมีการใส่ใจผู้สูงอายุ และผลงานของผู้สูงอายุได้รับการเผยแพร่ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ

“โอกาสในการลงทุน” มีการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนต่างๆ ของผู้สูงอายุ

“ค่าตอบแทน” มีการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม

7. การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication and information) หมายถึง การติดต่อสื่อสาร

ระหว่างคนกับคนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับเวลาและเชื่อถือได้ เพื่อการจัดการกับการใช้ชีวิตแบบ “การสูงวัยอย่างมีพลัง” (Active Ageing) ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารจากสื่อทั่วไปและสื่อเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุมีอยู่มากมาย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ อาทิ Tik Tok LINE Facebook Instagram

8. การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

หมายถึงการบริการด้านสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญในการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง โดยไม่ต้องอาศัยพึ่งพิงผู้อื่น ทั้งผู้สูงอายุผู้ดูแลแล้วแต่ให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อการมีบริการสาธารณสุขที่เพียงพอ มีคุณภาพดี เหมาะสมและเข้าถึงได้ ดังนี้

- การประเมินและคัดกรองสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
- การจัดบริการด้านสุขภาพ : การดูแลรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ การดูแลต่อเนืองที่บ้าน
- การจัดช่องทางบริการสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล/ คลินิกผู้สูงอายุ

- การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ
  - การพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- การเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ
รวมทั้งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่

“การเข้าถึงบริการ” การบริการด้านสุขภาพเข้าถึงง่าย One Stop Service บริการเยี่ยมบ้าน ชุมชนสิทธิประโยชน์ ฯลฯ

“บริการที่มี” ระบบสุขภาพในชุมชนเพื่อให้ผู้อยู่อาศัยใส่ใจดูแลรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของตนเองการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

“อาสาสมัคร” อาสาสมัครทุกวัยได้รับการอบรม กระตุ้นและสนับสนุนให้สามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุได้อย่างกว้างขวางในด้านสุขภาพอนามัยและเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

“แผนฉุกเฉิน” ชุมชนควรมีการจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

กรอบการบูรณาการความร่วมมือ

กรอบการบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง

(ที่มา: การบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มผู้สูงอายุ) พ.ศ. 2565-2569)

จากกรอบการบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง ยกกระตักการพัฒนากำลังคน ใช้เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ 4S ของผู้สูงอายุ โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธานพิธีลงนามข้อตกลงบูรณาการความร่วมมือระหว่าง 7 กระทรวง

ในวันที่ 24 มีนาคม 2565 ณ ทำเนียบรัฐบาล ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงานกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกันดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ 4S ประกอบด้วย 1) Social Participation (ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม) 2) Social Security (ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัย) 3) Strong Health (ส่งเสริมสุขภาพแข็งแรง) 4) Smart Digital and Innovation (ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” ซึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุมีการดำเนินการร่วมกันหลายกระทรวง ทั้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละกระทรวงเพื่อส่งเสริมพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหนุนเสริมการดำเนินงานร่วมกันแบบบูรณาการ และในปี 2566 - 2568 ที่ผ่านมามีพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุครบทั้ง 8 องค์กรปกครอง จำนวน 343 แห่ง 77 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

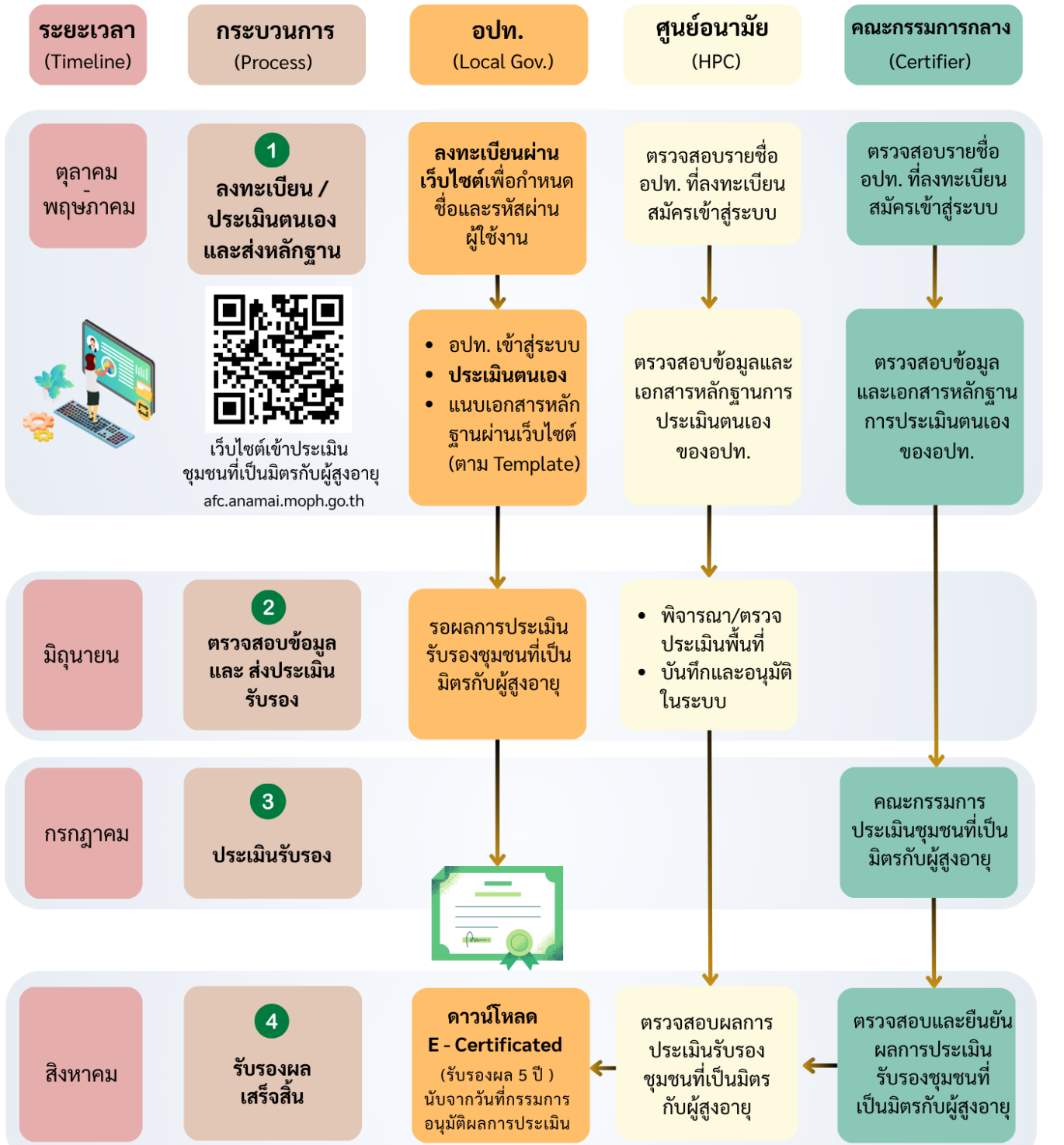
1. เพื่อเตรียมการรองรับสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ภายใต้บริบทของประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly Communities) ตามบริบทของพื้นที่

ประโยชน์ของการดำเนินงาน

การดำเนินงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณแบบผสมผสานกับบริบทเดิมของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุสุขภาพร่างกายดี สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยในชุมชนของตนเอง ลดการพึ่งพิงจากบุคคลอื่น สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระบวนการประเมินรับรองชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age - Friendly Communities)

ชุมชน /รพ.สต. /ภาคีเครือข่ายร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการประเมินตนเองเบื้องต้น เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ก่อนรับการประเมินจากคณะกรรมการระดับศูนย์อนามัย/ระดับกระทรวง

แบบฟอร์มรายงานผลงาน

ตัวอย่างภาพกิจกรรม ภาพถ่ายเมือง และบริเวณ

องค์ประกอบที่ 1 อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces and building)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคารมีความสะอาด			
2. บริเวณภายในอาคารมีความเป็นระเบียบ แบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน			
3. มีไฟส่องสว่างเวลากลางคืน			
*4. บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมไม่ขรุขระ ไม่ลื่น ไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
5. มีสวนสาธารณะหรือสวนหย่อมให้บริการ			
6. มีเก้าอี้หรือที่นั่งรอสำหรับผู้สูงอายุ			
7. มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ			
8. อาคารและพื้นที่สาธารณะมีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริเวณพื้นที่ต่างระดับ ห้องน้ำ ป้ายบอกทางไปจุดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ฯลฯ			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*9. มีช่องทางพิเศษสำหรับให้บริการผู้สูงอายุ			
*10. ตัวอาคาร บริเวณทางลาด ห้องน้ำและบันได มีราวจับ			
11. นอกอาคาร มีทางเดินรอบอาคารที่กว้างขวาง บันไดไม่สูงชัน และมีราวจับ พื้นไม่ลื่น			
*12. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุผ่านมาตรฐานร่วมสาธารณะ (HAS) อย่างน้อย 1 จุด (เอกสารแนบที่ 1)			

องค์ประกอบที่ 2 ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีบริการขนส่งสาธารณะ ให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้ หรือการบริการรถสำหรับผู้สูงอายุจากหน่วยงาน			
*2. มีป้ายจราจรและป้ายทางแยกที่มองเห็นง่ายและเหมาะสม			
*3. มีเส้นทางการจราจรที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทัศนวิสัยการมองเห็นของผู้ขับขี่			
4. มีที่จอดรถพิเศษและจุดรับ-ส่ง สำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และบุคคลที่มีความต้องการเป็นพิเศษโดยเฉพาะ			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*5. ยานพาหนะสะอาด อยู่ในสภาพดี ขึ้น-ลงสะดวก และมีที่นั่งสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ			
6. มีป้ายประกาศแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ราคา เส้นทาง ตารางเวลาเดินรถ และบริการพิเศษต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าถึงได้ง่าย			
7. พนักงานขับรถจอดรถที่ป้ายที่กำหนดไว้ ชิดขอบทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้น - ลง และรอให้ผู้โดยสารเข้าที่นั่งก่อนจึงออกรถได้			
*8. มีการฝึกอบรมผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ใช้ และการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องในสภาพพร้อมใช้งาน			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
9. มีบริการขนส่งเสริมในกรณีที่ การขนส่งสาธารณะไม่เพียงพอ			
10. มีบริการรถรับจ้างที่คิดค่าโดยสารในราคาที่เหมาะสม			
11. มีการบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา รวมทั้งมีฝาปิดท่อระบายน้ำและมีไฟส่องสว่างเวลากลางคืนที่เพียงพอ			

องค์ประกอบที่ 3 ที่อยู่อาศัย (Housing)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น พื้นไม่ลื่น ไม่มีสิ่งของกีดขวางทางเดิน ห้องน้ำมีราวจับ			
2. มีบ้านเช่าของรัฐและเอกชนที่สะอาด มีการบำรุงรักษาที่ดีและปลอดภัย			
3. มีที่พักอาศัยเพียงพอในราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
*4. สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านสะอาด ไม่มีน้ำขังหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*5. ส้วมในบ้านเป็นแบบนั่งราบหรือชักโครก และมีราวจับ			
6. มีพื้นที่ใช้สอยในบ้านและระดับพื้นทั้งภายในอาคารและทางเดินที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว			
7. มีการประเมินความเสี่ยงที่พักอาศัยเพื่อปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทของผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (เอกสารแนบที่ 2)			
8. มีบริการปรับปรุงบ้านที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
9. กรณีที่พักอาศัย โรงแรม รีสอร์ท มีราคาถูก เหมาะสม และความปลอดภัย			

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีการจัดงานหรือกิจกรรมในเวลาที่ผู้สูงอายุสะดวก สามารถเข้าร่วมงานได้			
2. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม รายละเอียดของการเดินทางและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ			
3. สถานที่จัดงานหรือจัดกิจกรรมที่อยู่ในทำเลที่สะดวก ในการเดินทางเข้าถึงได้สะดวก			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
4. กิจกรรมหรืองานที่ต้องมีค่าเข้าร่วมงาน มีราคาที่เหมาะสม			
5. มีการจัดงานหรือกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมได้ตามลำพัง			
6. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจูงใจให้ผู้สูงอายุกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมงาน			
*7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่แยกตัว กลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการอยู่อย่างโดดเดี่ยว อยู่คนเดียวออกมาร่วมกิจกรรมในชุมชน			

องค์ประกอบที่ 5 การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. มีบริการและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้สูงอายุ			
*2. มีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกในครอบครัว			
3. ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับการยกย่อง ในฐานะผู้ให้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมน้อมรำลึกผู้สูงอายุ			
*4. มีการสนับสนุนผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และความชำนาญเฉพาะตัว (เช่น ช่างฝีมือพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ) ให้แก่คนวัยต่าง ๆ ในชุมชน			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
5. มีการเผยแพร่เรื่องราวของผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ในสื่อสาธารณะ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินโฟกราฟฟิก			
6. ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน สามารถใช้บริการสาธารณะ บริการเสริม และบริการอื่นๆ			
7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาครัฐท้องถิ่น ที่ปรึกษาหรือการนำทำกิจกรรมในชุมชน ฯลฯ			
8. มีโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น โรงเรียนเชิญผู้สูงอายุไปสอน/ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน			

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. มีงานอาสาสมัครสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการฝึกอบรมหลังเกษียณด้านต่าง ๆ ให้คำแนะนำ และมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม			
*2. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชาคมในชุมชน			
3. มีการสื่อสารณรงค์และการรับรู้ หรือโอกาสในการจ้างงาน งานอาสาสมัคร และมีการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุตามความเหมาะสม			
4. มีสถานที่ทำงานเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*5. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำด้วยตัวเอง			
6. ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้มีงานทำร้อยละ 20			

องค์ประกอบที่ 7 การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication and information)

*1. มีระบบการสื่อสารและการให้ข้อมูลพื้นฐานที่ออกแบบมาเพื่อเข้าถึงผู้อาศัยทุกกลุ่มวัยในชุมชน			
*2. มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและเชื่อถือได้ มีเครือข่ายการประสานงาน และมีศูนย์กลางการเผยแพร่ที่เข้าถึงได้			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่น่าสนใจ และการแจ้งเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุ			
4. มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ โดยมี เนื้อหาหลักที่ชัดเจน ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้			
5. มีบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตสาธารณะ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศาลาประชาคมหมู่บ้านหรือห้องสมุดชุมชน			
*6. มีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยเจ้าหน้าที่ที่เชื่อถือ ได้แก่ ผู้สูงอายุ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข เป็นต้น			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
7. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ เช่น ตู้กดบัตรคิว วิทยุ โทรศัพท์ ตู้ ATM ตู้ขายตั๋วอัตโนมัติ โทรศัพท์มือถือ มีปุ่มกดและตัวอักษรขนาดใหญ่ มีคำแนะนำที่เข้าใจง่าย			
8. มีกิจกรรม/หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย อย่างน้อย 1 ครั้ง			

องค์ประกอบที่ 8 การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

*1. ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการบริการ การดูแลรักษาฟื้นฟูสุขภาพและดูแลต่อเนื่องที่บ้านจากสหสาขาวิชาชีพ			
2. สถานบริการมีช่องทางบริการผู้สูงอายุแบบ One Stop Service หรือคลินิกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน			

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*3. ชุมชนมีการรณรงค์ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม			
4. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประเมินและคัดกรองสุขภาพ			
5. สนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน			
6. ส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน			

หมายเหตุ : จัดทำเป็นไฟล์ PDF 1 ไฟล์เท่านั้น (จำนวนหน้าไม่ควรเกิน 25 หน้ารวมปก)

ตัวอย่างแบบฟอร์มรายงานผลงาน (เพื่อแนบไฟล์หลักฐานเข้าในระบบ)

เช่น **เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

แบบฟอร์มรายงานผลงาน

ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly Communities)

ชื่อเมือง/อปท./ชุมชน .....เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย.....จังหวัด.....พระนครศรีอยุธยา.....

ชื่อผู้บริหาร .....นายอภิสิทธิ์ อัครวรรณกุล.....

ชื่อผู้ประสานงาน.....นางสาววราภรณ์ หะสีตะ.....

เบอร์โทรศัพท์ .....081-9468598..... E – mail : .....fang.fang.hasita7@gmail.com.....

Website หรือ Facebook หน่วยงาน

Website : www.chiengraknoy.go.th

Facebook : เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลงานเด่น

1.โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ดำเนินการมาแล้วทั้งหมด 7 รุ่น รุ่นละ 50 คน โดยจัดการเรียนการสอน 16 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน ตามหลักสูตรของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน คือด้านกาย ด้านจิตใจ ด้านปัญญาและด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ชุมชนและสังคมตระหนักเห็นคุณค่าและยอมรับองค์ความรู้ของผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม สร้างเสริมสุขภาพ สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลตนเองเพื่อดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า ตลอดจนส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง ภายใต้การสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้ง เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงรากน้อย และชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย

2.กีฬาสี่เชียงรากน้อยสัมพันธ์ จัดการแข่งขันกีฬารวมนักเรียนผู้สูงอายุ ปีละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่ต่ำกว่า 300 คน เพื่อให้นักเรียนผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง เกิดการรวมกลุ่มสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันของประชาชน

3.กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เป็นการพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนทักษะอาชีพเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ มีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประสบปัญหาว่างงาน มีทางเลือกในการประกอบอาชีพ ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประชาชน

4.มีชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม สมาชิกในชมรมมีความเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้ไม่รู้สึกร้าง รู้สึกด้อยค่าในตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพบปะเพื่อนในวัยเดียวกัน

5.มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสถานที่รวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมและให้บริการที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี

6.มีการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการของบประมาณเพื่อปรับปรุง ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุและผู้พิการในพื้นที่

7.มีการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการของบประมาณ จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย หลักสูตรการจัดดอกไม้ การผูกผ้า และจับผ้าประดับในงานพิธีต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะด้านการจัดดอกไม้และการจับผ้าให้แก่ผู้สูงอายุ สร้างโอกาสการสร้างอาชีพที่เหมาะสมและการต่อยอดในงานพิธีต่าง ๆ

8.มีการปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานอยู่สม่ำเสมอ เช่น ไฟฟ้าส่องสว่าง กระจก โค้งป้องกันอันตรายทางถนน

9.มีการปรับปรุงระบบน้ำประปาในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำที่สะอาดปลอดภัยในการอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ

10.มีตู้กดน้ำดื่มสะอาดให้บริการในทุกหมู่บ้าน

11.มีกิจกรรมตรวจคัดกรอง และวัดสายตา ให้กับผู้สูงอายุและผู้ยากไร้ในตำบล เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพตาและป้องกันภาวะผิดปกติ โดยการตรวจวัด คัดกรองให้กับผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพตา ให้ได้รับการช่วยเหลือตามความเหมาะสม

12.โครงการป้องกันและชะลอภาวะไตวายเรื้อรังในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ในการเสริมสร้างสุขภาพ ป้องกันโรคและการฟื้นฟูสมรรถภาพเกี่ยวกับการป้องกันชะลอไตเสื่อม ป้องกันภาวะไตวาย ตระหนักถึงการดูแลสุขภาพตนเอง ได้รับการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นด้วยชุดทดสอบไมโครอัลบูมินในปัสสาวะและ ฝึกปฏิบัติ

13.มีการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ยากไร้ในตำบล รวมถึงมอบสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อเป็นการยังชีพเบื้องต้นให้กับผู้ประสบปัญหาทางสังคม

14.โครงการสนับสนุนผ้าอ้อมผู้ใหญ่ แผ่นรองขับถ่าย และผ้าอ้อมทางเลือก เพื่อให้ผู้ที่มีภาวะ พิ่งพิ่งดำเนินกิจวัตรประจำวันตามดัชนีบาร์เธล เอติแอล ได้

15.มีการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพิ่ง และบุคคลอื่นที่มีภาวะพิ่งพิ่ง (Long Term Care : LTC) ให้ ได้รับการบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขตามแผนการดูแลรายบุคคล (CP) และเพื่อให้ผู้สูงอายุมีขวัญและ กำลังใจในการดำเนินชีวิต

16.มีสมาคมพัฒนากิจเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ที่สามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ตั้งแต่อายุ 20 ปีขึ้นไป เป็นการสะสมเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น สร้างความอุ่นใจให้กับครอบครัวและไม่เป็นภาระกับคนที่ อยู่ภายหลัง เป็นการช่วยเหลือสมาชิกในการจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกที่เสียชีวิต

กระบวนการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly Communities)

บทบาทของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ มีการดำเนินงานและพัฒนา งานอย่างมีส่วนร่วมดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติ เน้นใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ผู้สูงอายุเอง (Engagement) ให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ และเกิดการรวมกลุ่ม เกิดแกนนำที่มี บทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้นภายใต้กิจกรรมต่างๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุในทุกๆ ด้านโดยมีรูปแบบกิจกรรมในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดกิจกรรมด้าน เศรษฐกิจและการเงิน การส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ การจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ สนทนาพูดคุย การจัด กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย สุขภาพกาย สุขภาพใจ การพัฒนาทางอารมณ์ การพัฒนาสติปัญญา การให้บริการ รักษาพยาบาล การจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา เรียนรู้พระพุทธศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิตโรงเรียนผู้สูงอายุ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ผลสำเร็จที่ภาคภูมิใจ

- รางวัลชนะเลิศ how to รู้ทันสื่อด้วยคาถา หยุค คิด ถาม ทำ ปี 2568 ของชมรมผู้สูงอายุเทศบาล ตำบลเชียงรากน้อย จากศูนย์วิชาการด้านการรู้เท่าทันสื่อของผู้สูงอายุ (ICEML) สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล กรมกิจการผู้สูงอายุ และ สสส.

- รางวัลท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูง ระดับพอลิซ (BRONZE) อันดับที่ 1 ประจำปี 2567 จากนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- รางวัลผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปี 2566 ในระดับดี (AA)
- รางวัลชมเชย โครงการประกวดศิลปภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ประจำปี 2567 จากสถาบันส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อสังคมร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- โล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อเชิดชูเกียรติว่าเป็นสถานประกอบการต้นแบบในการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมดีเด่น ประจำปี 2567
- ได้รับการรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Accreditation : EHA) ด้านการจัดการมูลฝอยทั่วไป การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น การออกใบอนุญาต ประจำปี 2566 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
- โล่ประกาศเกียรติคุณ องค์การที่มีการจัดการทำข้อมูลปริมาณก๊าซเรือนกระจกภายใต้โครงการส่งเสริมการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2565 จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- รางวัลโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2564 จากกรมกิจการผู้สูงอายุ
- โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลเชียงรากน้อย เป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุต้นแบบของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Best Practice) ภายใต้โครงการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิจกรรม: การบริหารจัดการสังคมผู้สูงอายุแบบบูรณาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย ในฐานะองค์การที่มีกิจกรรมทางสังคมดีเด่น ประจำปี 2561 เนื่องในโอกาสวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติและวันอาสาสมัครไทยพุทธศักราช 2561 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- โครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อชุมชน การทำริบบิ้นพวงมาลัย ประจำปี 2560 จากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากตำบลเชียงรากน้อยเป็นชุมชนกึ่งเมือง ทำให้ผู้สูงอายุหลายท่านยังมีทัศนคติการใช้ชีวิตแบบติดบ้าน ไม่ให้ความสำคัญกับการออกมาทำกิจกรรมของสังคม ในช่วงแรกที่จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ รุ่นที่ 1 จึงมีความยากลำบากในการชักจูงให้ผู้สูงอายุออกมาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน และผู้สูงอายุบางรายไม่สามารถไปมาได้ เพราะลูกหลานต้องไปทำงานทำให้ไม่มีใครมารับมาส่ง และขาดคนดูแล

แผนพัฒนา

ระยะสั้น

- เตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ การพัฒนาทางอารมณ์ การพัฒนาสติปัญญา การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ การเงิน การอยู่อาศัย และการปรับตัวทางสังคม
- ดำเนินการจัดหางบประมาณการดำเนินงานจากหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาต่อยอดโครงการให้ยั่งยืน
- สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม พบปะเพื่อนฝูง และสร้างความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวและชุมชน

ระยะยาว

- สนับสนุนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง เกิดกลุ่มของผู้สูงอายุอย่างเข้มแข็งและดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง
- พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุและโครงการที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม มีความทันสมัย ต่อเนื่องสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือภายนอกให้กว้างขวางและการยอมรับมากยิ่งขึ้น
- เป็นต้นแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุในระดับจังหวัดและประเทศให้ได้ภายในระยะเวลา 5 ปี
- การร่วมมือกับส่วนราชการเพื่อการคัดกรอง และตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่และกลุ่มเฉพาะ และเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุตลอดช่วงชีวิต

ข้อเสนอแนะผู้บริหาร

ผู้บริหารเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยให้ความสำคัญกับเรื่องของผู้สูงอายุเป็นอันดับต้นๆจึงกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของเทศบาลในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและประชาชนในเขตเทศบาล เนื่องจากในชุมชนมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในทุกปีและยังเห็นว่าผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นนั้นยังมีประสิทธิภาพทั้งร่างกายและจิตใจ จึงอยากให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้คลั่งปัญญาในชุมชนนั้นยังคงแข็งแรง มีคุณภาพและสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นต่อไปได้ ส่งเสริมสุขภาพเพื่อเตรียมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพสร้างเสริมระบบการดูแลสุขภาพที่ทันสมัย จึงได้ตั้งงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุไว้ในเทศบัญญัติทุกปีเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพกิจกรรม ภาพถ่ายเมือง และบริเวณ เทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
องค์ประกอบที่ 1 อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces and building)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
1. บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคารมีความสะอาด	มี	ไม่มี	
2. บริเวณภายในอาคารมีความเป็นระเบียบ แบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน	✓		
3. มีไฟส่องสว่างเวลากลางคืน	✓		
*4. บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมไม่รบกวน ไม่สิ้น ไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
5. มีสวนสาธารณะหรือสวนหย่อมให้บริการ	มี	ไม่มี	
6. มีเก้าอี้หรือที่นั่งรอสำหรับผู้สูงอายุ	✓		
7. มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ	✓		
8. อาคารและพื้นที่สาธารณะมีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริเวณพื้นที่ต่างระดับ ห้องน้ำ ป้ายบอกทางไปจุดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ฯลฯ	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*9. มีช่องทางพิเศษสำหรับให้บริการผู้สูงอายุ	มี	ไม่มี	
*10. ตัวอาคาร บริเวณทางลาด ห้องน้ำและบันได มีราวจับ	✓		
11. นอกอาคาร มีทางเดินรอบอาคารที่กว้างขวาง บันไดไม่สูงชัน และมีราวจับ พื้นไม่ลื่น	✓		
*12. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุผ่านมาตรฐานร่วมสาธารณะ (HAS) อย่างน้อย 1 จุด (เอกสารแนบที่ 1)	✓		

องค์ประกอบที่ 2 ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*1. มีบริการขนส่งสาธารณะ ให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้ หรือการบริการรถสำหรับผู้สูงอายุจากหน่วยงาน	มี	ไม่มี	
*2. มีป้ายจราจรและป้ายทางแยกที่มองเห็นง่ายและเหมาะสม	✓		
*3. มีเส้นทางการจราจรที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทัศนวิสัยการมองเห็นของผู้ขับขี่	✓		
4. มีที่จอดรถพิเศษและจุดรับ-ส่ง สำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และบุคคลที่มีความต้องการเป็นพิเศษโดยเฉพาะ	✓		 <p data-bbox="1160 1270 1391 1310">สำนักงานเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ</p> <p data-bbox="1473 1270 1693 1310">โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไผ่จำศีล</p> <p data-bbox="1805 1270 1973 1294">วัดนางในอัมมิการาม</p>

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*5. ยานพาหนะสะอาด อยู่ในสภาพดี ขึ้น-ลงสะดวก และมีที่นั่งสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ	มี	ไม่มี	 <p data-bbox="1429 421 1727 456">รถบริการเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ และขณะนี้กำลังดำเนินการจัดซื้อรถ EMS</p> <p data-bbox="1783 357 1944 376">กำลังดำเนินการจัดซื้อ</p>
6. มีป้ายประกาศแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ราคา เส้นทาง ตารางเวลาเดินรถ และบริการพิเศษต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าถึงได้ง่าย	✓		
7. พนักงานขับรถจอดรถที่ป้ายที่กำหนดไว้ ชิดขอบทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้น - ลง และรอให้ผู้โดยสารเข้าที่นั่งก่อนจึงออกรถได้	✓		
*8. มีการฝึกอบรมผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ใช้ และการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องในสภาพพร้อมใช้งาน	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
9. มีบริการขนส่งเสริมในกรณีที่ การขนส่งสาธารณะไม่เพียงพอ	มี	ไม่มี	
10. มีบริการรถรับจ้างที่คิดค่าโดยสารในราคาที่เหมาะสม	✓		
11. มีการบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา รวมทั้งมีฝาปิดท่อระบายน้ำและมีไฟส่องสว่างเวลากลางคืนที่เพียงพอ	✓		

องค์ประกอบที่ 3 ที่อยู่อาศัย (Housing)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น พื้นไม่ลื่น ไม่มีสิ่งของกีดขวางทางเดิน ห้องน้ำมีราวจับ	มี	ไม่มี	
2. มีบ้านเช่าของรัฐและเอกชนที่สะอาด มีการบำรุงรักษาที่ดีและปลอดภัย	✓		
3. มีที่พักอาศัยเพียงพอในราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	✓		
*4. สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านสะอาด ไม่มีน้ำขังหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*5. ส้วมในบ้านเป็นแบบนั่งราบหรือชักโครก และมีราวจับ	มี	ไม่มี	
6. มีพื้นที่ใช้สอยในบ้านและระดับพื้นทั้งภายในอาคารและทางเดินที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว	✓		
7. มีการประเมินความเสี่ยงที่พักอาศัยเพื่อปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทของผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (เอกสารแนบที่ 2)	✓		
8. มีบริการปรับปรุงบ้านที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
9. กรณีที่พักอาศัย โรงแรม รีสอร์ท มีราคาถูก เหมาะสม และความปลอดภัย	มี	ไม่มี	
	✓		

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีการจัดงานหรือกิจกรรมในเวลาที่ผู้สูงอายุสะดวก สามารถเข้าร่วมงานได้	มี	ไม่มี	
	✓		
2. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม รายละเอียดของการเดินทางและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ	✓		
3. สถานที่จัดงานหรือจัดกิจกรรมที่อยู่ในทำเลที่สะดวก ในการเดินทางเข้าถึงได้สะดวก	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
4. กิจกรรมหรืองานที่ต้องมีค่าเข้าร่วมงาน มีราคาที่เหมาะสม	มี	ไม่มี	0 <p>เทศบาลตำบลศรีสะเกษไชยชาญ จัดกิจกรรมฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย โดยภาคีเครือข่าย เช่น สภ.อำเภอศรีสะเกษไชยชาญ โรงพยาบาลศรีสะเกษไชยชาญ ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอ่างทอง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น</p>
5. มีการจัดงานหรือกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมได้ตามลำพัง	✓		
6. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจูงใจให้ผู้สูงอายุกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมงาน	✓		
*7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่แยกตัว กลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการอยู่อย่างโดดเดี่ยว อยู่คนเดียวออกมาร่วมกิจกรรมในชุมชน	✓		

องค์ประกอบที่ 5 การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. มีบริการและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้สูงอายุ	มี	ไม่มี	 <p>งานฝีมือ/งานประดิษฐ์ โดยชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ นางสดศรี ภู่มื่น ประธานชมรมผู้สูงอายุ</p> <p>กลุ่มอาชีพชุมชนบ้านคลองน้ำเขียว นางศุภลักษณ์ สุขสอาด ประธานชุมชนบ้านคลองน้ำเขียว</p>
*2. มีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกในครอบครัว	✓		 <p>โครงการพัฒนาสุขภาพกายใจ และสังคม ผู้สูงวัยเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ</p> <p>งานประเพณีไหว้หลวงพ่อบุญ สืบสานวัฒนธรรมไทย-จีน กินชมชมตลาด</p> <p>งานรำลึกวีรชน แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ</p>
3. ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับการยกย่อง ในฐานะผู้ให้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมน้อมรำลึกผู้สูงอายุ	✓		 <p>นางสดศรี ภู่มื่น ประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ ได้รับคัดเลือกเป็นผู้สูงอายุต้นแบบสุขภาพดี ชีวีมีสุข ดีเด่น ระดับอำเภอ</p> <p>ดร.หุตสุข จันทร์เพ็ญ วิทยากรสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ด้านงานวีซีดี (การจัดการขยะมูลฝอย)</p>
*4. มีการสนับสนุนผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และความชำนาญเฉพาะตัว (เช่น ช่างฝีมือพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ) ให้แก่คนวัยต่าง ๆ ในชุมชน	✓		 <p>นายบุญส่ง บึงงาม ด้านเพลงร้องพื้นบ้าน-อังกะลุง</p> <p>นายประสงค์ ลีสุวรรณ ด้านถ่ายทอดประวัติศาสตร์ แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ</p> <p>นางบุญล้อม อยู่รับสุข ด้านผลิตภัณฑ์ O-TOP สิ่งประดิษฐ์</p>

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
5. มีการเผยแพร่เรื่องราวของผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ในสื่อสาธารณะ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินโฟกราฟฟิก	มี	ไม่มี	
6. ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน สามารถใช้บริการสาธารณะ บริการเสริม และบริการอื่นๆ	✓		 <p>เยี่ยม ตรวจสอบสุขภาพ ดูแลผู้ป่วยติดเตียง</p> <p>เยี่ยมเยียนผู้พิการยากจน ร่วมกับวัดนางในรัชมังการม และมอบรถเข็น</p> <p>ซ่อมแซมบ้าน ผู้สูงอายุและผู้พิการ</p>
7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทมากขึ้น เช่น ทัศนศึกษาหรือการนำทำกิจกรรมในชุมชน ฯลฯ	✓		
8. มีโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น โรงเรียนเชิญผู้สูงอายุไปสอน/ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน	✓		

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
<p>1. มีงานอาสาสมัครสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการฝึกอบรมหลังเกษียณด้านต่าง ๆ ให้คำแนะนำ และมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม</p>	มี	ไม่มี	 <p>เป็นวิทยากรจิตอาสา</p> <p>ผู้สูงอายุที่เป็น อสม. ร่วมรณรงค์โรคไข้เลือดออกในชุมชน</p> <p>อาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก ร่วมงานจิตอาสาโครงการรณรงค์รักษาความสะอาดฯ</p>
<p>*2. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชุมในชุมชน</p>	✓		
<p>3. มีการสื่อสารรณรงค์และการรับรู้ หรือโอกาสในการจ้างงาน งานอาสาสมัคร และมีการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุตามความเหมาะสม</p>	✓		 <p>มีการจ้าง CG ดูแลผู้ป่วยติดเตียง</p> <p>จ้างงานกวาด และเก็บขยะ</p>
<p>4. มีสถานที่ทำงานเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ</p>	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*5. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำด้วยตัวเอง	มี	ไม่มี	
6. ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้มีงานทำร้อยละ 20	✓		

องค์ประกอบที่ 7 การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication and information)

*1. มีระบบการสื่อสารและการให้ข้อมูลพื้นฐานที่ออกแบบมาเพื่อเข้าถึงผู้อาศัยทุกกลุ่มวัยในชุมชน	✓		
*2. มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและเชื่อถือได้ มีเครือข่ายการประสานงาน และมีศูนย์กลางการเผยแพร่ที่เข้าถึงได้	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่น่าสนใจ และการแจ้งเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุ	มี	ไม่มี	 <p>เสียงตามสาย จอ LED ประชาสัมพันธ์ Line Facebook</p>
4. มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ โดยมีเนื้อหาหลักที่ชัดเจน ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้	✓		 <p>ข่าววิเศษไชยชาญ ร่วมใจ กำหนดการ กษป๋าย ประจำปี พ.ศ.2568</p>
5. มีบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตสาธารณะ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศาลาประชาคมหมู่บ้านหรือห้องสมุดชุมชน	✓		 <p>สำนักงานเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ สกร.วิเศษไชยชาญ</p>
*6. มีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยเจ้าหน้าที่ที่เชื่อถือได้แก่ ผู้สูงอายุ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น	✓		 <p>พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอ่างทอง มาให้ข้อมูลข่าวเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุและผู้พิการ โรงพยาบาลวิเศษไชยชาญมาตรวจสุขภาพและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ</p>

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
7. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ เช่น ตู้กดบัตรคิว วิทยุ โทรทัศน์ ตู้ ATM ตู้ขายตั๋วอัตโนมัติ โทรศัพท์มือถือ มีปุ่มกดและตัวอักษรขนาดใหญ่ มีคำแนะนำที่เข้าใจง่าย	มี	ไม่มี	 <p>โทรทัศน์ ตู้ ATM</p>
8. มีกิจกรรม/หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย อย่างน้อย 1 ครั้ง	✓		 <p>กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการใช้สื่อสำหรับผู้สูงอายุ อบรมให้ความรู้เรื่องการทำหนังสือโซเชียล-ออนไลน์</p>

องค์ประกอบที่ 8 การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

*1. ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการบริการ การดูแลรักษาฟื้นฟูสุขภาพและดูแลต่อเนื่องที่บ้านจากสหสาขาวิชาชีพ	✓		
2. สถานบริการมีช่องทางบริการผู้สูงอายุแบบ One Stop Service หรือคลินิกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	✓		

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
*3. ชุมชนมีการรณรงค์ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม	มี	ไม่มี	
4. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประเมินและคัดกรองสุขภาพ	✓		
5. สนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน	✓		 <p data-bbox="1115 959 1720 994">ร่วมประชุมกลุ่มย่อยประกอบการทำวิจัยเรื่องการเสริมศักยภาพผู้สูงอายุยังริยะเพื่อพัฒนาการเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบทกิ่งเมือง โดย มร.พระนครศรีอยุธยา</p> <p data-bbox="1809 959 1966 994">นวัตกรรมพาร์แอนด์ โค้ช เดินต่อไม่มีสะดุด</p>
6. ส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน	✓		

หมายเหตุ : จัดทำเป็นไฟล์ PDF 1 ไฟล์เท่านั้น (จำนวนหน้าไม่ควรเกิน 25 หน้ารวมปก)

แบบฟอร์มเกณฑ์ประเมิน
ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ
(Age-Friendly Communities)

แบบประเมินชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age-Friendly Communities)

คำชี้แจง : ให้พิจารณาตามเกณฑ์การประเมินแล้วทำเครื่องหมาย “” ลงในช่องว่าง

มี = สภาพที่ได้ตามมาตรฐาน ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ไม่มี = สภาพที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ควรปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 1 อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces and building)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคารมีความสะอาด			
2. บริเวณภายในอาคารมีความเป็นระเบียบ แบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน			
3. มีไฟส่องสว่างเวลากลางคืน			
*4. บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมไม่ขรุขระ ไม่ลื่น ไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ			
5. มีสวนสาธารณะหรือสวนหย่อมให้บริการ			
6. มีเก้าอี้หรือที่นั่งรอสำหรับผู้สูงอายุ			
7. มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ			
8. อาคารและพื้นที่สาธารณะมีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริเวณพื้นที่ต่างระดับ ห้องน้ำ ป้ายบอกทางไปจุดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ฯลฯ			
*9. มีช่องทางพิเศษสำหรับให้บริการผู้สูงอายุ			
*10. ตัวอาคาร บริเวณทางลาด ห้องน้ำและบันได มีราวจับ			
11. นอกอาคาร มีทางเดินรอบอาคารที่กว้างขวาง บันไดไม่สูงชัน และมีราวจับ พื้นไม่ลื่น			
*12. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุผ่านมาตรฐานส้วมสาธารณะ (HAS) อย่างน้อย 1 จุด (เอกสารแนบที่ 1)			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 12 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 4,9,10,12)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 8 ข้อขึ้นไป)

สถานที่ที่ควรประเมิน คือ สถานที่สาธารณะที่ผู้สูงอายุใช้บริการหรือรวมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ เช่น วัด โรงเรียนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ที่ทำการเทศบาล/อบต. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ฯลฯ

องค์ประกอบที่ 2 ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีบริการขนส่งสาธารณะ ให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้ หรือการบริการรถสำหรับผู้สูงอายุจากหน่วยงาน			
*2. มีป้ายจราจรและป้ายทางแยกที่มองเห็นง่ายและเหมาะสม			
*3. มีเส้นทางการจราจรที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทัศนวิสัยการมองเห็นของผู้ขับขี่			
4. มีที่จอดรถพิเศษและจุดรับ-ส่ง สำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และบุคคลที่มีความต้องการเป็นพิเศษโดยเฉพาะ			
*5. ยานพาหนะสะอาด อยู่ในสภาพดี ขึ้น-ลงสะดวก และมีที่นั่งสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ			
6. มีป้ายประกาศแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ราคา เส้นทาง ตารางเวลาเดินรถและบริการพิเศษต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าถึงได้ง่าย			
7. พนักงานขับรถจอดรถที่ป้ายที่กำหนดไว้ ชิดขอบทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้น - ลง และรอให้ผู้โดยสารเข้าที่ที่นั่งก่อนจึงออกรถได้			
*8. มีการฝึกอบรมผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ใช้และการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องในสภาพพร้อมใช้งาน			
9. มีบริการขนส่งเสริมในกรณีที่การขนส่งสาธารณะไม่เพียงพอ			
10. มีบริการรถรับจ้างที่คิดค่าโดยสารในราคาที่เหมาะสม			
11. มีการบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา รวมทั้งมีฝาปิดท่อระบายน้ำและมีไฟส่องสว่างเวลากลางคืนที่เพียงพอ			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 11 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 1,2,3,5,8)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 7 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 3 ที่อยู่อาศัย (Housing)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น พื้นไม่ลื่น ไม่มีสิ่งของกีดขวางทางเดิน ห้องน้ำมีราวจับ			
2. มีบ้านเช่าของรัฐและเอกชนที่สะอาด มีการบำรุงรักษาที่ดีและปลอดภัย			
3. มีที่พักอาศัยเพียงพอในราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
*4. สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านสะอาด ไม่มีน้ำขัง หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค			
*5. ส้วมในบ้านเป็นแบบนั่งราบหรือชักโครก และมีราวจับ			
6. มีพื้นที่ใช้สอยในบ้านและระดับพื้นทั้งภายในอาคารและทางเดินที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว			
7. มีการประเมินความเสี่ยงที่พักอาศัยเพื่อปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทของผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (เอกสารแนบที่ 2)			
8. มีบริการปรับปรุงบ้านที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ			
9. กรณีที่พักอาศัย โรงแรม รีสอร์ท มีราคาถูก เหมาะสม และความปลอดภัย			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 9 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 1,4,5)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 6 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีการจัดงานหรือกิจกรรมในเวลาที่ผู้สูงอายุสะดวก สามารถเข้าร่วมงานได้			
2. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม รายละเอียดของการเดินทางและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ			
3. สถานที่จัดงานหรือจัดกิจกรรมที่อยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทาง เข้าถึงได้สะดวก			
4. กิจกรรมหรืองานที่ต้องมีค่าเข้าร่วมงาน มีราคาที่เหมาะสม			
5. มีการจัดงานหรือกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมได้ตามลำพัง			
6. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจูงใจให้ผู้สูงอายุกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมงาน			
*7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่แยกตัว กลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการอยู่อย่างโดดเดี่ยว อยู่คนเดียวออกมาร่วมกิจกรรมในชุมชน			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 7 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 1,7)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 5 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 5 การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. มีบริการและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้สูงอายุ			
*2. มีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกในครอบครัว			
3. ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับการยกย่อง ในฐานะผู้ให้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมน้อมรำลึกผู้สูงอายุ			
*4. มีการสนับสนุนผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และความชำนาญเฉพาะตัว (เช่น ช่างฝีมือพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ) ให้แก่คนวัยต่าง ๆ ในชุมชน			
5. มีการเผยแพร่เรื่องราวของผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ในสื่อสาธารณะ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินโฟกราฟฟิก			
6. ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน สามารถใช้บริการสาธารณะ บริการเสริมและบริการอื่นๆ			
7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาครัฐท้องถิ่น ที่ปรึกษาหรือการนำทำกิจกรรมในชุมชน ฯลฯ			
8. มีโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับผู้สูงอายุและมีกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น โรงเรียนเชิญผู้สูงอายุไปสอน/ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 8 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 2,4)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 5 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
1. มีงานอาสาสมัครสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการฝึกอบรมหลังเกษียณด้านต่าง ๆ ให้คำแนะนำ และมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม			
*2. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชาคมในชุมชน			
3. มีการสื่อสารรณรงค์และการรับรู้ หรือโอกาสในการจ้างงาน งานอาสาสมัคร และมีการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุตามความเหมาะสม			
4. มีสถานที่ทำงานเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ			
*5. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำด้วยตัวเอง			
6. ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้ มีงานทำร้อยละ 20			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 6 จำนวน 6 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 2,5)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 4 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 7 การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication and information)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. มีระบบการสื่อสารและการให้ข้อมูลพื้นฐานที่ออกแบบมาเพื่อเข้าถึงผู้อาศัยทุกกลุ่มวัยในชุมชน			
*2. มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและเชื่อถือได้ มีเครือข่ายการประสานงาน และมีศูนย์กลางการเผยแพร่ที่เข้าถึงได้			
*3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่น่าสนใจ และการแจ้งเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุ			
4. มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ โดยมีเนื้อหาหลักที่ชัดเจน ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้			
5. มีบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศาลาประชาคมหมู่บ้านหรือห้องสมุดชุมชน			
*6. มีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยเจ้าหน้าที่ที่เชื่อถือได้แก่ผู้สูงอายุ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น			
7. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ เช่น ตู้กดบัตรคิว วิทยุ โทรทัศน์ ตู้ ATM ตู้ขายตัวอัตโนมัติ โทรศัพท์มือถือ มีปุ่มกดและตัวอักษรขนาดใหญ่ มีคำแนะนำที่เข้าใจง่าย			
8. มีกิจกรรม/หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย อย่างน้อย 1 ครั้ง			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 7 จำนวน 8 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 1,2,3,6)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 5 ข้อขึ้นไป)

องค์ประกอบที่ 8 การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		รายละเอียดที่ตรวจพบ
	มี	ไม่มี	
*1. ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการบริการ การดูแลรักษา ฟื้นฟูสุขภาพ และดูแลต่อเนื่องที่บ้านจากสหสาขาวิชาชีพ			
2. สถานบริการมีช่องทางบริการผู้สูงอายุแบบ One Stop Service หรือคลินิกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน			
*3. ชุมชนมีการรณรงค์ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม			
4. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประเมินและคัดกรองสุขภาพ			
5. สนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน			
6. ส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน			
รวม			

หมายเหตุ : องค์ประกอบที่ 8 จำนวน 6 ข้อ (* ข้อที่ควรผ่านการประเมิน คือ 1,3)

เกณฑ์การผ่านองค์ประกอบนี้จะต้องผ่านการประเมิน ร้อยละ 60 (ผ่าน 4 ข้อขึ้นไป)

เอกสารแนบที่ 1 องค์ประกอบที่ 1 อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก ข้อ 12
แบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะระดับประเทศ (HAS)

หน่วยงาน .....

สถานที่ตั้ง .....

จำนวนอ่างล้างมือ.....ที่ จำนวนห้องส้วม.....ที่ จำนวนที่ปัสสาวะ.....ที่

เกณฑ์มาตรฐาน	ผลการประเมิน	
	ผ่าน	ไม่ผ่าน
ความสะอาด (Healthy : H)		
1. พื้น ผนัง เพดาน โถส้วม ที่กีดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่กีดโถปัสสาวะ สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
2. น้ำใช้สะอาด เพียงพอ และไม่มีกลิ่นน้ำขุ่น ภาชนะเก็บกักน้ำ ชันตักน้ำ สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
3. กระจายชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ (อาจจำหน่ายหรือบริการฟรี) หรือสายฉีดน้ำชำระที่สะอาด อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้		
4. อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ กระจก สะอาด ไม่มีคราบสกปรก อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้		
5. สบู่ล้างมือ พร้อมให้ใช้ ตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ		
6. ถังรองรับมูลฝอย สะอาด มีฝาปิด อยู่ในสภาพดี ไม่รั่วซึม ตั้งอยู่ในบริเวณอ่างล้างมือ หรือบริเวณใกล้เคียง		
7. มีการระบายอากาศดี และ ไม่มีกลิ่นเหม็น		
8. สภาพท่อระบายสิ่งปฏิกูลและถังเก็บกักไม่รั่วแตกหรือชำรุด		
9. จัดให้มีการทำความสะอาด และระบบการควบคุมตรวจตรา เป็นประจำ		
ความเพียงพอ (Accessibility : A)		
10. จัดให้มีส้วมนั่งราบสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไปอย่างน้อยหนึ่งที		
11. ส้วมสาธารณะพร้อมใช้งานตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ		
ความปลอดภัย (Safety : S)		
12. บริเวณที่ตั้งส้วมต้องไม่อยู่ที่ลับตา/เปลี่ยว		
13. กรณีที่มีห้องส้วมตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป ให้แยกเป็นห้องส้วมสำหรับชาย - หญิง โดยมีป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ชัดเจน		
14. ประตู ที่จับเปิด - ปิด และที่ล็อคด้านใน สะอาด อยู่ในสภาพ ดี ใช้งานได้		
15. พื้นห้องส้วมแห้ง		
16. แสงสว่างเพียงพอ สามารถมองเห็นได้ทั่วบริเวณ		

หมายเหตุ : HAS คือ ความสะอาด (Healthy : H) ,ความเพียงพอ (Accessibility : A) , ความปลอดภัย (Safety : S)

สรุปผลการประเมิน

- ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ ทั้ง 16 ข้อ   ต้องปรับปรุง (ข้อ.....)

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 25.....

เอกสารแนบที่ 2 องค์ประกอบที่ 3 ที่อยู่อาศัย (Housing) ข้อ 7

การประเมินความปลอดภัยด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง (ใช่,ไม่ใช่) ตามลักษณะที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ

การประเมิน หากใส่เครื่องหมาย ✓ ข้อใช่ = ไม่มีความเสี่ยง

✓ ข้อไม่ใช่ = มีความเสี่ยง ควรมีการเฝ้าระวังหรือวางแผนปรับปรุง

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	คำอธิบายเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุง
ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	คำอธิบายเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุง
1. พื้น			
1.1 พื้นผิวทางเดิน/พื้นห้อง ไม่ขรุขระ และไม่ลื่น			ควรเป็นพื้นเรียบและไม่ควรเป็นพื้นขัดมัน เพราะจะส่งผลให้ผู้สูงอายุลื่นหกล้มได้ง่าย และบริเวณรอบบ้านต้องเรียบไม่มีพื้นผิวขรุขระเนื่องจากผู้สูงอายุมีการทรงตัวไม่ดีอาจจะสะดุดหกล้มได้
1.2 พื้นภายในและภายนอกที่พักอาศัยมีระดับเท่ากัน ไม่มีธรณีประตู			
2. การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปที่พักอาศัย			
2.1 สภาพแวดล้อมบริเวณรอบที่พักอาศัยสะอาด เป็นระเบียบ ไม่มีน้ำขัง ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ยุง และสัตว์นำโรค			มีการทำความสะอาดบริเวณโดยรอบที่พักอาศัยเป็นประจำ พื้นรอบที่พักอาศัยไม่มีขยะเกลื่อนกลาด จัดอุปกรณ์ของใช้ให้เป็นระเบียบ
2.2 การจัดวางสิ่งของเป็นระเบียบ เฟอร์นิเจอร์ไม่มีเหลี่ยมมุม			เครื่องเรือนภายในห้องพักอาศัย ควรเป็นชนิดไม่มีมุมแหลม หรือที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย
2.3 แสงสว่างเพียงพอ มีหลอดไฟฟ้าติดตั้งไว้ทั้งในส่วนพื้นที่ใช้ประโยชน์ทั่วไปและการระบายอากาศ			อาจใช้แสงสว่างจากธรรมชาติ และการเปิดประตูหน้าต่างเพื่อระบายอากาศ
2.4 ตัวอาคารที่พักอยู่ในสภาพดี มั่นคง แข็งแรง			โครงสร้างที่พักอาศัย ประตู หน้าต่าง อยู่ในสภาพดีปลอดภัย ไม่แตกร้าว ชำรุด
3) ห้องน้ำห้องส้วม			
3.1 เป็นโถส้วมแบบนั่งราบ			ผู้สูงอายุมักมีโรคเกี่ยวกับกระดูกและข้อ หากเป็นส้วมซึมจะทำให้ลำบากและปวดในการงอเข้า เวลาลุกนั่งอาจเขหรือล้มได้ ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

ประเด็น	ใช่	ไม่ใช่	คำอธิบายเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุง
			ควรติดตั้งโถส้วมแบบนั่งราบเพราะผู้สูงอายุจะนั่งยองลำบาก มักมีอาการปวดข้อหรือข้อแข็ง โดยระยะในการติดตั้งให้วัดจากฝาผนังมาถึงกึ่งกลางโถสุขภัณฑ์ประมาณ 45 ซม.
3.2 ห้องน้ำมีขนาดไม่กว้างและไม่แคบเกินไป			อาจกว้างประมาณ 1.65 – 2.75 เมตร (ห้องน้ำแบบไม่มีอ่างน้ำ มีส้วมและอ่างล้างมือในห้องน้ำ) โดยมีพื้นที่ว่างภายในมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ใช้เก้าอี้รถเข็นสามารถหมุนตัวกลับได้
3.3 พื้นห้องน้ำทำด้วยวัสดุผิวไม่เรียบ ไม่ลื่น			ห้องน้ำ ควรเป็นพื้นที่เรียบเสมอกัน ไม่มันเงา และควรแยกส่วนพื้นที่เปียกและแห้ง
3.4 ประตูเป็นบานเลื่อนหรือเป็นประตูที่สามารถเปิดออกด้านนอกและมีขนาดไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร			ช่องประตูควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ประตูควรเป็นบานเลื่อน หรือประตูแบบเปิดออก ที่สำคัญประตูควรเป็นแบบที่สามารถปลดล็อกจากด้านนอก เพื่อให้คนอื่นสามารถเข้าไปช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุล้มในห้องน้ำ (การเปิดเข้าอาจติดผู้ที่ล้มขวางอยู่ได้)
4. ปุ่มกดสัญญาณฉุกเฉิน			
มีสัญญาณฉุกเฉินในจุดเสี่ยง เช่น ห้องน้ำ ห้องนอน สำหรับขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน			ควรมีสัญญาณฉุกเฉินในจุดเสี่ยง เช่น ห้องน้ำ ห้องนอน สำหรับขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน
5. ราวจับ/ราวบันได			
5.1 มีราวจับในห้องน้ำ			ควรมีราวจับบริเวณใกล้โถนั่งไว้สำหรับพยุงตัวเวลาลุกนั่ง
5.2 ราวจับหรือราวบันได ทำจากวัสดุเรียบมีลักษณะกลมเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 3 - 4 เซนติเมตร			ราวจับสามารถติดตั้งได้ทั้งในภายใน และภายนอกอาคาร ทำจากวัสดุเรียบมีลักษณะกลมเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 3 - 4 เซนติเมตร หรือมีการประกบตัววัสดุอุปกรณ์ เช่น ราวไม้ไผ่ มาทำเป็นราวจับได้ สำหรับกำแพงพื้นผิวเรียบระยะของราวจับสูงจากจุดยึดอย่างน้อย 12 เซนติเมตร โดยราวจับควรจะต้องติดตั้งอยู่ในระดับความสูงไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร แต่ไม่ควรเกิน 90 เซนติเมตรจากพื้น

คำชี้แจงการใช้เกณฑ์

องค์ประกอบที่ 1 อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces and building)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
1. บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคารและตัวอาคารมีความสะอาด	<ul style="list-style-type: none"> ○ ความสะอาด หมายถึง ไม่มีฝุ่น หยากไย่ ไม่มีคราบสกปรก ○ พื้นที่ภายในอาคาร พื้นทางเดิน ทางเท้า ผนัง เพดาน ที่นั่ง เก้าอี้ ห้องน้ำ สะอาด ไม่มีเศษขยะบนพื้น ไม่มีคราบสกปรก ○ พื้นที่ภายนอกอาคาร ทางเดินนอกอาคาร ลานอเนกประสงค์ สนามหญ้า สะอาดไม่มีขยะ หญ้าไม่รก และมีถังรองรับมูลฝอยที่มีฝาปิดมิดชิดอยู่ในสภาพดี
2. บริเวณภายในอาคารมีความเป็นระเบียบ แบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน	<ul style="list-style-type: none"> ○ กำหนดพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจนหรืออาจมีป้ายติด ทั้งในการจัดวางของพื้นที่ จัดวางอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อความสะดวกในการค้นหาและป้องกันผู้สูงอายุสะดุดล้ม
3. มีไฟส่องสว่างเวลากลางคืน	<ul style="list-style-type: none"> ○ ภายในอาคาร บริเวณที่ทำกิจกรรมภายในอาคารและมีป้ายทางออก เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกอาคารต้องติดตั้ง เพื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้ ไฟดับ ผู้อยู่ในอาคารจะได้อพยพหนีภัยออกจากอาคารได้อย่างปลอดภัย ○ ภายนอกอาคาร ไฟส่องสว่างบริเวณที่ผู้สูงอายุต้องทำกิจกรรมในเวลากลางคืน เช่น ลานกีฬาชุมชน ลานจอดรถสาธารณะ
*4. บริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมไม่ขรุขระ ไม่ลื่น ไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ สนาม ลานอเนกประสงค์หรือพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมไม่เป็นหลุมหรือบ่อน้ำ ไม่มีเศษไม้ ก้อนหินขนาดใหญ่ หรือเศษวัสดุอื่นๆ
5. มีสวนสาธารณะหรือสวนหย่อมให้บริการ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีสวนสาธารณะหรือสวนหย่อม หรือพื้นที่สีเขียวที่มีความร่มรื่น และไม่มีกิ่งไม้หรือเศษใบไม้รกจนเกินไป
6. มีเก้าอี้หรือที่นั่งรอสำหรับผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีเก้าอี้สำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ นั่งพักหรือนั่งรอระหว่างรับบริการอย่างน้อย 1 จุด

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
7. มีที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ที่จอดรถพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการและสตรีมีครรภ์ ควรอยู่ใกล้ทางเข้าอาคารให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบมีระดับเสมอกัน และมีสัญลักษณ์ชัดเจน อยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ และมีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ทางสัญจรจากที่จอดรถพิเศษไปยังทางเข้าอาคาร ควรเป็นพื้นราบระดับเดียวกัน
8. อาคารและพื้นที่สาธารณะมีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริเวณพื้นที่ต่างระดับ ห้องน้ำ ป้ายบอกทางไป จุดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ป้ายสัญลักษณ์ คือ ป้ายติดแสดงบ่งชี้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการใช้งาน คือ <ul style="list-style-type: none"> - ติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ เพื่อแสดงนำทางไปยังสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ - ป้ายสัญลักษณ์กำหนดเป็นพื้นหลังสีน้ำเงิน ตัวหนังสือสีขาว หรือสลับกัน พื้นหลังสีขาว ตัวหนังสือสีน้ำเงิน ○ ติดแสดงป้ายสัญลักษณ์ในตำแหน่งที่ชัดเจน สามารถมองเห็นได้สะดวกทั้งกลางวันและกลางคืน
*9. มีช่องทางพิเศษสำหรับให้บริการผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ช่องทางพิเศษสำหรับการไปใช้บริการของผู้สูงอายุในสถานราชการหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุไปใช้บริการ
*10. ตัวอาคาร บริเวณทางลาด ห้องน้ำและบันได มีราวจับ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีราวจับอย่างน้อย 1 จุด ในบริเวณ เช่น ตัวอาคาร ทางลาด บันได เป็นต้น
11. นอกอาคาร มีทางเดินรอบอาคารที่กว้างขวาง บันไดไม่สูงชัน และมีราวจับพื้นไม่ลื่น	<ul style="list-style-type: none"> ○ พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น จุดต่อระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบ ไม่ทำให้ผู้สูงอายุสะดุด
*12. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุผ่านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสาธารณะ (HAS) อย่างน้อย 1 จุด	<ul style="list-style-type: none"> ○ เอกสารแนบเกณฑ์สิ่งแวดล้อม HAS : ความสะอาด (Healthy : H) ความเพียงพอ (Accessibility : A) ความปลอดภัย (Safety : S) (เอกสารแนบที่ 1)

องค์ประกอบที่ 2 ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*1. มีบริการขนส่งสาธารณะ ให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้	<ul style="list-style-type: none"> ○ บริการขนส่งสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถสองแถว รถสามล้อ รถไฟ เรือ ฯลฯ ○ สถานีบริการสะดวกต่อการเข้าใช้ และมีส่วนประกอบสำคัญ ๆ ได้แก่ ทางลาด บันไดเลื่อน ลิฟต์ ชานชาลาที่เหมาะสม ห้องน้ำสาธารณะ รวมทั้งป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน และอยู่ในจุดที่เห็นได้ง่าย ○ รถโดยสารและพาหนะขนส่งมวลชนปลอดภัยจากอาชญากรรม และผู้โดยสารไม่หนาแน่น ○ การสนับสนุนบริการรถสำหรับผู้สูงอายุ ฟรี จากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เอกชน/ภาคีเครือข่ายอื่นๆ
*2. มีป้ายจราจรและป้ายทางแยกที่มองเห็นง่ายและเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ○ สัญลักษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - ธงสัญลักษณ์ ป้ายสัญลักษณ์ กระจกนูน ลูกกระพรวน กระจกโค้งจราจร หรือสัญลักษณ์ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ○ มีการออกแบบป้ายจราจรส่งผู้โดยสาร โดยอยู่ใกล้บริเวณที่ผู้สูงอายุพักอาศัย มีที่นั่งพร้อมร่มเงา ป้องกันแดด ฝน ลม มีความสะอาด ปลอดภัย และมีแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน
*3. มีเส้นทางการจราจรที่ไม่มีสิ่งกีดขวางทัศนวิสัยการมองเห็นของผู้ขับขี่	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีกฎระเบียบชัดเจนเกี่ยวกับระบบจราจร ○ ถนนไม่ลื่น ไม่ขรุขระ หรือปราศจากสิ่งกีดขวางที่จะรบกวนการมองเห็นหรือทัศนวิสัยของผู้ขับขี่ ○ ทัศนวิสัยสองข้างทางชัดเจน ปราศจากการบดบังจากต้นไม้และพรรณไม้ริมทาง
4. มีที่จอดรถพิเศษและจุดรับ-ส่ง สำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และบุคคลที่มีความต้องการเป็นพิเศษโดยเฉพาะ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีที่จอดรถที่ไม่เสียค่าบริการ ○ มีที่จอดรถสงวนไว้สำหรับผู้สูงอายุ ในบริเวณใกล้ตัวอาคาร หรือป้ายรับ-ส่งผู้โดยสาร และมีการดูแลมิให้ถูกแย่งใช้โดยบุคคลทั่วไป ○ มีจุดจอดรถรับ-ส่งผู้สูงอายุ และผู้พิการ เตรียมไว้ใกล้ตัวอาคารและป้ายรับ-ส่งผู้โดยสารชัดเจน

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*5. ยานพาหนะสะอาด อยู่ในสภาพดี ขึ้น-ลงสะดวก และมีที่นั่งสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ยานพาหนะเอื้อให้ผู้สูงอายุใช้งานได้สะดวกในการโดยสาร เช่น พื้นรถไม่สูงเกินไป ขึ้นบันไดที่ไม่สูงเกิน ที่นั่งที่กว้างและสบาย ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ที่หน่วยงาน/อปท./ภาคีเครือข่ายสนับสนุนในพื้นที่ เช่น รถแดง รถสามล้อ รถซาเล้งที่มีพนักงาน รถฉุกเฉิน ฯลฯ ○ ยานพาหนะ สะอาด และอยู่ในสภาพดี ○ มีป้ายแสดงหมายเลขรถ หมายเลขเส้นทาง และจุดหมายปลายทางชัดเจน
6. มีป้ายประกาศแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ราคา เส้นทาง ตารางเวลาเดินรถ และบริการพิเศษต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าถึงได้ง่าย	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้และทางเลือกในการใช้ระบบขนส่งมวลชน สำหรับผู้สูงอายุ ○ ตารางเวลาระบุชัดเจนว่า พาหนะใด ช่วงใดที่ผู้พิการสามารถใช้ได้ ○ มีป้ายราคาค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ <p>หมายเหตุ...กรณีไม่มีรถสาธารณะบริการหรือผ่านทาง ให้แสดงราคาจ้างเหมาในราคาที่เหมาะสม และติดประกาศชัดเจน***</p>
7. พนักงานขับรถจอดรอที่ป้ายที่กำหนดไว้ ชิดขอบทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้น - ลง และรอให้ผู้โดยสารเข้าที่ที่นั่งก่อนจึงออกรถได้	<ul style="list-style-type: none"> ○ พนักงานขับรถ มีความสุภาพ รักษากฎจราจร จอดรถในที่จอดรอ แนะนำให้ผู้โดยสารให้นั่งเรียบร้อยก่อนจึงออกรถ และจอดรถชิดขอบทางขึ้น - ลง เพื่อความสะดวกต่อผู้สูงอายุที่จะก้าวลงจากรถ
*8. มีการฝึกอบรมผู้ขับขี่ยานพาหนะที่ใช้และการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ในสภาพพร้อมใช้งาน	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีการฝึกอบรม และการรณรงค์ให้มีการฝึกอบรมต่อเนื่องสำหรับผู้ขับขี่ ○ ใบขับขี่ไม่หมดอายุ ○ มีการตรวจสภาพรถประจำปี (พรบ./ทะเบียนไม่ขาด) ○ ติดตามตรวจบำรุงรักษา ตรวจสภาพรถก่อนการใช้งานรถทุกครั้ง
9. มีบริการขนส่งเสริมในกรณีที่การขนส่งสาธารณะไม่เพียงพอ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีบริการพิเศษ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้พิการที่เพียงพอ ○ การสนับสนุนบริการรถสำหรับผู้สูงอายุ ฟรี จากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เอกชน/ภาคีเครือข่ายอื่นๆ
10. มีบริการรถรับจ้างที่คิดค่าโดยสารในราคาที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ○ การขนส่งสาธารณะมีราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทุกคน ○ อัตราค่าบริการต่าง ๆ คงที่ และติดแสดงให้เห็นชัด ○ กรณีไม่มีรถสาธารณะบริการหรือผ่านทาง ให้แสดงราคาจ้างเหมาในราคาที่เหมาะสม และติดประกาศชัดเจน

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
11. มีการบำรุงรักษาถนนให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา รวมทั้งมีฝาปิดท่อระบายน้ำ และมีไฟส่องสว่างเวลากลางคืนที่เพียงพอ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ถนนอยู่ในสภาพดี และมีแสงสว่างพอเพียงในตอนกลางคืน มีเครื่องหมายจราจรที่ชัดเจน และอยู่ในจุดที่เหมาะสม มีป้ายจราจรและสัญญาณไฟที่ทางแยก ○ มีท่อระบายน้ำที่มีฝาปิด ป้ายจราจรต่างๆ อยู่ครบ ไม่สูญหาย มองเห็นง่าย และอยู่ในจุดที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 3 ที่อยู่อาศัย (Housing)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*1. บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น พื้นไม่ลื่น ไม่มีสิ่งของกีดขวางทางเดิน ห้องน้ำมีราวจับ	<ul style="list-style-type: none"> ○ บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง เช่น ตัวบ้านไม่ทรุด ผนังบ้านไม่แตกร้าวมากจนเกินไป ผู้สูงอายุอยู่แล้วยังรู้สึกปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ○ พื้นไม่ลื่นจนเกินไป เพราะผู้สูงอายุอาจเสี่ยงลื่นล้มได้ ○ มีการจัดสิ่งของ เช่น โต๊ะ ตู้ อุปกรณ์ต่างๆ ภายในบ้านให้เป็นระเบียบ ไม่วางสิ่งของกีดขวางทางเดิน ○ ราวจับ ขนาดถนัดมือ ทำด้วยโลหะ หรือวัสดุอื่นใด เช่น ราวไม้ไผ่ ท่อ PVC เป็นต้น ○ ภายในบ้านมีการระบายอากาศ แสงสว่างที่เพียงพอ <p>หมายเหตุ* กรรมการสามารถสุ่มตรวจบ้านผู้สูงอายุได้ตามความเหมาะสม</p>
2. มีบ้านเช่า/บ้านเช่าของรัฐและบ้านเช่าเอกชนที่สะอาด มีการบำรุงรักษาที่ดี และปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> ○ สังเกต สอบถามบริเวณ บ้านเช่า มีการบำรุงรักษาความสะอาด และดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุ
3. มีที่พักอาศัยเพียงพอในราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ กรณีบริเวณชุมชนที่มีให้บริการ บ้านเช่า/บ้านเช่าของรัฐและบ้านเช่าเอกชน มีการสอบถาม และพิจารณาความเหมาะสมตามดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และบริบทพื้นที่นั้น
*4. สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านสะอาด ไม่มีน้ำขัง หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ และแมลงพาหะนำโรค	<ul style="list-style-type: none"> ○ เมื่อมีการสุ่มตรวจบ้านผู้สูงอายุ พบว่าบริเวณบ้านสะอาด ไม่มีน้ำขัง หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ และแมลงพาหะนำโรค
*5. ส้วมในบ้านเป็นแบบนั่งราบหรือชักโครก และมีราวจับ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ส้วมในบ้านควรเป็นส้วมนั่งราบหรือส้วมชักโครก และมีราวจับที่ปลอดภัย

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
	<ul style="list-style-type: none"> ○ รววจับ ควรอยู่บริเวณใกล้โถ่ง ไว้สำหรับพุงตัวเวลาลุกนั่ง ○ รววจับ มีความมั่นคงแข็งแรง
6. มีพื้นที่ใช้สอยในบ้านและระดับพื้นที่ทั้งภายในอาคารและทางเดินที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว	○ พื้นที่ใช้สอยหรือบริเวณที่ผู้สูงอายุใช้งาน เรียบ ไม่มีหลุม หรือมีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว และทำให้สะดุดล้มได้
7. มีการประเมินความเสี่ยงที่พักอาศัยเพื่อปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทของผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	○ เอกสารแนบชื่อ : แบบประเมินความปลอดภัยด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (เอกสารแนบที่ 2)
8. มีบริการปรับปรุงบ้านที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสำรวจบ้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบริการปรับปรุงบ้านที่อยู่อาศัยเดิมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และคำนึงถึงการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุเป็นหลัก
9. กรณีที่พักอาศัย โรงแรม รีสอร์ท มีราคาถูก เหมาะสม และความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีการสอบถาม และพิจารณาความเหมาะสมตามดุลพินิจของเจ้าหน้าที่และบริบทพื้นที่นั้น ○ กรณีมีโรงแรม รีสอร์ทในพื้นที่ ต้องมีราคาเหมาะสม ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*1. มีการจัดงานหรือกิจกรรมในเวลาสำหรับผู้สูงอายุสะดวก สามารถเข้าร่วมงานได้	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุสามารถร่วมงานโดยมีเพื่อนหรือผู้ดูแลมาด้วยได้ ○ ช่วงเวลาการจัดงานหรือกิจกรรมเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ○ งานหรือกิจกรรมเปิดกว้างสำหรับทุกคน เช่น ไม่ใช่งานที่จัดขึ้นเฉพาะสมาชิกเท่านั้น หากมีการเก็บค่าผ่านประตูควรให้ความสะดวกสบายรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุ เช่น มีจุดขายบัตรเฉพาะผู้สูงอายุ โดยไม่ต้องเข้าแถวหรือรอนาน
2. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม รายละเอียดของการเดินทางและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ	○ สถานที่จัดสะดวกสบายต่อการมาใช้ของผู้สูงอายุในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีบริการรับ – ส่ง ของชุมชนหรือผู้จัดงาน
3. สถานที่จัดงานหรือจัดกิจกรรมที่อยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทางเข้าถึงได้สะดวก	<ul style="list-style-type: none"> ○ การจัดงานสำหรับผู้สูงอายุจัดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์ชุมชน สวนสาธารณะ สวนหย่อม เป็นต้น ○ สิ่งอำนวยความสะดวกต้องเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือผู้มีความต้องการการดูแลพิเศษ
4. กิจกรรมหรืองานที่ต้องมีค่าเข้าร่วมงาน มีราคาที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ○ สถานที่ท่องเที่ยวของท้องถิ่น ต้องมีราคาในการเข้าร่วมหรือเข้าชมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น ค่าเข้าชมปราสาท สวนสัตว์ ฯลฯ ○ มีการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนให้แก่ผู้จัดงานเพื่อลดต้นทุนและทำให้ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมงานของผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่จ่ายได้ ○ งานหรือกิจกรรมที่จัดเพื่อผู้สูงอายุโดยหน่วยงาน ไม่มีค่าบริการ ฟรี <p>***หมายเหตุ...กรณีเป็นกิจกรรมฟรี <u>นับว่า มี ในผลการประเมิน</u>***</p>
5. มีการจัดงานหรือกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมได้ตามลำพัง	<ul style="list-style-type: none"> ○ สถานที่จัดกิจกรรมอยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ ควรใช้สถานที่ต่างๆ ในชุมชนที่มีอยู่ เช่น โรงเรียน ลานอเนกประสงค์ หรือสวนสาธารณะในการจัดกิจกรรม
6. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจูงใจให้ผู้สูงอายุกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมงาน	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับผู้สูงอายุที่มีความสนใจแตกต่างกัน เช่น การสอนงานฝีมือ การพบปะพูดคุย การเล่นเกมและการเต้นรำ เป็นต้น ○ มีกิจกรรมชุมชนที่กระตุ้นให้ผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น ภูมิหลังและวัฒนธรรมได้เข้าร่วม
*7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่แยกตัว กลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการอยู่อย่างเดียว อยู่คนเดียวออกมาร่วมกิจกรรมในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีการเชิญเข้าร่วมงานเป็นการส่วนตัว เพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมและกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วม ○ กิจกรรมง่ายต่อการเข้าร่วมโดยไม่ต้องใช้ความสามารถพิเศษใด ๆ ○ ผู้จัดมีความพยายามที่จะชักชวนผู้สูงอายุที่เสี่ยงต่อความโดดเดี่ยวหรือแปลกแยกทางสังคมให้มาร่วมงาน เช่น การไปเยี่ยมเยียนพูดคุย หรือโทรศัพท์ไปเชิญชวน ○ กิจกรรมและสถานที่จัดงานในชุมชนเป็นสิ่งที่คุ้นเคยสำหรับผู้สูงอายุและเป็นพื้นที่ที่สามารถมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ของสมาชิกในชุมชน

องค์ประกอบที่ 5 การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
1. มีบริการและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ภาครัฐและเอกชนมีการปรับปรุงการให้บริการและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้ตรงตามความต้องการและความชอบของผู้สูงอายุมากขึ้น ○ ผู้ให้บริการสุขภาพ ให้เกียรติและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ พร้อมช่วยเหลือผู้สูงอายุ และผ่านการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี
*2. มีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกในครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ○ สถานที่ในชุมชนและการจัดงานหรือกิจกรรมต่างๆ เป็นที่สนใจของคนทุกกลุ่มวัย โดยมีสิ่งของแต่ละวัยสนใจและมีความต้องการภายในกิจกรรมนั้น ๆ ○ กิจกรรมสำหรับครอบครัวที่จัดขึ้นในชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ○ กิจกรรมที่ให้ความสุขและสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ มีการจัดขึ้นเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับ การยกย่อง ในฐานะผู้ให้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น ประกาศเกียรติคุณ กิจกรรมน้อมรำลึกผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนในสิ่งที่ผู้สูงอายุได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน
*4. มีการสนับสนุนผู้สูงอายุถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ และความชำนาญเฉพาะตัว (เช่น ช่างฝีมือพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ) ให้แก่คนวัยต่าง ๆ ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะถ่ายทอดความรู้ ประวัติศาสตร์และความชำนาญเฉพาะตัว ให้แก่คนวัยต่างๆ ในสังคม
5. มีการเผยแพร่เรื่องราวของผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในสื่อสาธารณะ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินโฟกราฟฟิก	<ul style="list-style-type: none"> ○ สื่อต่างๆ มีการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุในเชิงบวกต่อสาธารณะ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย หรืองานประเพณีของท้องถิ่น
6. ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน สามารถใช้บริการสาธารณะ บริการเสริมและบริการอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุที่ยากจนมีโอกาสที่จะได้รับการบริการจากรัฐ เอกชน หรือบริการพิเศษอื่นๆ รวมทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ในราคาถูกหรือใช้บริการต่าง ๆ ได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
7. มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทมากขึ้น เช่น มีคุณเทศก์ท้องถิ่นที่ปรึกษาหรือการนำทำกิจกรรมในชุมชน ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีการดำเนินการของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนชุมชนในเรื่องต่างๆ ○ มีการให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ ให้คำแนะนำ เช่น ผู้สูงอายุเป็นอาสาสมัครในชุมชนในเรื่องที่ตนเองถนัด หรือผู้สูงอายุบางคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ดีและถูกต้อง รวมทั้งเป็นที่น่าเชื่อถือของคนในชุมชน เป็นต้น
8. มีโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับผู้สูงอายุและมีกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น โรงเรียนเชิญผู้สูงอายุไปสอน/ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับเด็กนักเรียนและครู โดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชุมหรือการเรียนรู้อะไรร่วมกันในโรงเรียน เป็นต้น ○ มีกิจกรรมที่โรงเรียนเชิญผู้สูงอายุไปสอน/ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน อย่างน้อย 1 ครั้ง

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
1. มีงานอาสาสมัครสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับความสามารถของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการฝึกอบรมหลังเกษียณด้านต่าง ๆ ให้คำแนะนำและมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีทางเลือกที่หลากหลายให้ผู้สูงอายุอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมได้ ○ มีการจัดการฝึกอบรมต่อเนื่องสำหรับผู้สูงอายุ เช่น เรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ○ อาสาสมัครได้รับการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน เช่น การมีรถรับ-ส่งหรือเบิกค่าใช้จ่ายในงานได้ ○ ผู้สูงอายุที่ทำงานได้รับค่าตอบแทนอย่างยุติธรรม ○ ในชุมชนมีการฝึกอบรมหลังเกษียณด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ ○ ผู้สูงอายุที่ได้ประกอบอาชีพ มีค่าตอบแทนที่เหมาะสม
*2. ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชุมหรืองานของประชาคมในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีสภาที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการบริหารองค์กรที่มีกรรมการเป็นผู้สูงอายุรวมอยู่ด้วย ○ มีการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชุมหรืองานของประชาคม เช่น มีการสำรองที่นั่งไว้ให้โดยเฉพาะ หรือมีอุปกรณ์การช่วยเหลือผู้พิการ มีความช่วยเหลือพิเศษสำหรับผู้มีปัญหาในการได้ยิน หรือมีบริการรับ - ส่ง เป็นต้น

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
	<ul style="list-style-type: none"> ○ การจัดทำนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้สูงอายุ ○ ในชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการประชาคมในชุมชน
<p>3. มีการสื่อสารรณรงค์และการรับรู้ หรือโอกาสในการจ้างงาน งานอาสาสมัคร และมีการส่งเสริมการจ้างงานในผู้สูงอายุตามความเหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีโอกาสที่หลากหลายที่เอื้อให้ผู้สูงอายุมีงานทำ ○ มีโอกาสที่ยืดหยุ่นและทางเลือกสำหรับการทำงานแบบ Part-time หรือการจ้างเหมาตามฤดูกาล/จ้างชั่วคราว เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ○ นายจ้างได้รับการสนับสนุน กระตุ้นเตือนให้จ้างหรือรักษาผู้ปฏิบัติงานสูงอายุไว้ในระบบงาน ○ ในชุมชนมีการให้ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม โดยผู้สูงอายุจะต้องได้รับ ข้อมูล คำปรึกษา ข่าวสารตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ การฝึกอบรมและฝึกอาชีพ ตามสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุตามเอกสารแนบ <p>https://www.dop.go.th/download/laws/benefit_th_20160507132133_1.pdf</p>
<p>4. มีสถานที่ทำงานเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ สถานที่ทำงานมีการจัดสภาพให้รองรับสำหรับผู้สูงอายุได้ มีความเสมอภาคในการใช้งาน เช่น ทางเดินลาดเพื่อรองรับวีลแชร์หรือการติดตั้งตำแหน่งลำโพงให้กระจายเสียงได้ยินชัดเจนทั่วทั้งหอประชุม เพื่อรองรับผู้พิการทางสายตาที่ใช้ประสาทสัมผัสหูฟังเป็นหลัก เป็นต้น ○ มีโครงการการจ้างงานและสถานประกอบการต่างๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานสูงอายุ ○ กรณีที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ สถานที่ทำงานต้องเอื้อต่อการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ
<p>*5. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำด้วยตัวเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ มีการให้ความเคารพนับถือและยกย่องในผลงานของผู้สูงอายุ ○ นายจ้างหรือองค์กรต่าง ๆ มีความใส่ใจความต้องการของผู้ปฏิบัติงานสูงอายุ ○ ผลงานที่เกิดจากผู้ปฏิบัติงานสูงอายุได้รับการเผยแพร่ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ชุมชน มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำด้วยตัวเอง ส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามบริบท เช่น งานฝีมือ งานศิลปะหัตถกรรมพื้นเมือง ฯลฯ

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
6. ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้ มีงานทำ ร้อยละ 20	<ul style="list-style-type: none"> ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสนับสนุนการจ้างงานในผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้ ร้อยละ 20 ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทะเบียนหรือมีผลการสำรวจผู้สูงอายุที่มีความประสงค์อยากทำงานหรือหารายได้

องค์ประกอบที่ 7 การสื่อสารและการให้ข้อมูล (Communication and information)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*1. มีระบบการสื่อสารและการให้ข้อมูลพื้นฐานที่ออกแบบมาเพื่อเข้าถึงผู้อาศัยทุกกลุ่มวัยในชุมชน	○ ในชุมชนมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สม่ำเสมอ เช่น มีป้ายสื่อสารที่ง่ายต่อการรับข้อมูล และการรับบริการ การสื่อสารทางโทรศัพท์ ทางวาจา กลุ่มไลน์ เฟสบุ๊ก หอกระจายข่าว เวทีประชาคมหมู่บ้าน ฯลฯ
*2. มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและเชื่อถือได้ มีเครือข่ายการประสานงาน และมีศูนย์กลางการเผยแพร่ที่เข้าถึงได้	<ul style="list-style-type: none"> ○ ในชุมชนมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ○ มีช่องทางการสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์ อสม., ผู้นำชุมชน ในการประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งข่าวสารไปถึงผู้สูงอายุในชุมชน
*3. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่น่าสนใจ และการแจ้งเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุ	○ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ โดยมีเนื้อหาหลักที่ชัดเจน ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้	○ สื่อสิ่งพิมพ์ที่สื่อสารกับผู้สูงอายุมีตัวอักษรขนาดใหญ่
5. มีบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศาลาประชาคมหมู่บ้านหรือห้องสมุดชุมชน	○ สถานที่ราชการในชุมชน เช่น เทศบาล/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ฯลฯ มีบริการมีอินเทอร์เน็ตสาธารณะ ฟรี
*6. มีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยเจ้าหน้าที่ที่เชื่อถือได้แก่ผู้สูงอายุ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น	○ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่มีการให้ข้อมูลข่าวสารหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ฯลฯ

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
	○ นักสังคมสงเคราะห์ของท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีการให้ข้อมูลหรือประชาสัมพันธ์ สิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งการจ่ายเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ
7. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ เช่น ตู้กดบัตรคิว วิทยุ โทรทัศน์ ตู้ ATM ตู้ขายตั๋วอัตโนมัติ โทรศัพท์มือถือ มีปุ่มมกด และตัวอักษรขนาดใหญ่ มีคำแนะนำที่เข้าใจง่าย	○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการผู้สูงอายุ ที่มีปุ่มมกด และตัวอักษรขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน มีคำแนะนำที่เข้าใจง่ายสำหรับบริการ ผู้สูงอายุ เช่น ตู้กดบัตรคิวรับบริการ
8. มีกิจกรรม/หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตและ โซเชียลมีเดีย อย่างน้อย 1 ครั้ง	○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้งาน อินเทอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีในปัจจุบันให้กับผู้สูงอายุในชุมชน

องค์ประกอบที่ 8 การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
*1. ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการบริการ การดูแลรักษา ฟื้นฟูสุขภาพและดูแล ต่อเนื่องที่บ้านจากสหสาขาวิชาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> ○ หน่วยบริการสุขภาพในชุมชน เช่น รพช./รพ.สต. มีแผนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กลุ่มติดสังคมและกลุ่มติดบ้าน ○ หน่วยบริการสุขภาพในชุมชน เช่น รพช./รพ.สต. มีแผนการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐาน การเยี่ยมบ้าน ○ หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนมี นโยบาย การจัดระบบการดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านที่ชัดเจน ○ มีฐานข้อมูล ภาวะสุขภาพผู้สูงอายุ และผู้ดูแลในชุมชน ที่รับผิดชอบ
2. สถานบริการมีช่องทางบริการผู้สูงอายุแบบ One Stop Service หรือ คลินิกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	<ul style="list-style-type: none"> ○ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีช่องทาง บริการผู้สูงอายุแบบ One Stop Service ○ เมื่อสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ สามารถบอกขั้นตอนการให้บริการได้
*3. ชุมชนมีการรณรงค์ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัย สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ○ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการรณรงค์และส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริม ความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

รายการประเมิน	คำชี้แจงการใช้เกณฑ์
4. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการประเมินและคัดกรองสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพตามชุดสิทธิประโยชน์
5. สนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ○ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการพัฒนานวัตกรรม วิจัย เพื่อดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม วิจัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ○ มีการเผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางต่าง ๆ
6. ส่งเสริมให้มีการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

ກາດພນວກ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ทางลาด

- พื้นผิววัสดุทางลาดต้องไม่ลื่น
- ทางลาดให้มีความกว้างมากกว่า หรือ เท่ากับ 0.90 เมตร ทางลาดที่มีความยาวมากกว่า หรือเท่ากับ 6 เมตร ให้มีความกว้างมากกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เมตร มีชานพักกว้าง 1.50 เมตร ในทุกๆ ระยะ
- ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2.50 เมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้ง 2 ข้าง
- ทางลาดที่ไม่มีผนังกัน ต้องยกขอบสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร และมีราวกันตก
- ในจุดที่มีพื้นเปลี่ยนระดับไม่เกิน 20 มิลลิเมตร พื้นลาดที่เชื่อมพื้นที่ต่างระดับเข้าด้วยกัน ควรมีความชันไม่เกิน 45 องศา
- ราวจับต้องสูงจากพื้น 80-90 เซนติเมตร ทำด้วยวัสดุเรียบ มั่นคง แข็งแรง มีลักษณะกลมมน
- ราวจับต้องยาวต่อเนื่องกัน ปลายราวควรยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาด 30-40 เซนติเมตร
- ควรใช้สีให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างพื้นผิวของทางลาดกับพื้นของจุดเชื่อม และระหว่างพื้นทางลาดกับผนังที่ติดกับทางลาด

ประตู/ทางเข้า

- ประตูควรเป็นประตูบานเลื่อน หรือประตูบานเปิดออก
- ประตูกว้างอย่างน้อย 0.90 เซนติเมตร ให้รถวีลแชร์สามารถผ่านประตูได้
- กลอนประตูสามารถจับใช้งานได้สะดวกด้วยมือข้างเดียว เช่น กลอนประตูแบบโยก

บันได

- หลีกเลียงบันไดเวียน
- ขั้นบันไดควรเป็นแบบเดียวกัน มีระยะเท่ากันในทุกระดับขั้น
- ความยาวไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร สำหรับบันไดทางเดียว และไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร สำหรับบันไดที่ต้องการให้เดินสวนกัน
- พื้นผิวของบันไดใช้วัสดุที่ไม่ลื่น มีจุกบันไดที่มีสีแตกต่างจากพื้นผิว
- มีชานพักเป็นระยะ ความกว้างชานพักไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร
- มีราวจับทั้งสองข้างอย่างต่อเนื่อง ทำด้วยวัสดุเรียบ มั่นคง แข็งแรง มีลักษณะกลมมน ความสูงจากพื้นประมาณ 80-90 เซนติเมตร
- ควรทำพื้นผิวต่างสัมผัสไว้บริเวณก่อนขึ้นบันไดและสิ้นสุดบันได

ทางเดิน-ทางเชื่อม

- ทางเดิน – ทางเชื่อม บริเวณทางแยกต้องมีพื้นผิวต่างกัน และไม่ขนานกับทางเดิน
- ทางเดิน – ทางเชื่อม มีราวจับทั้ง 2 ข้าง ที่มีความมั่นคงแข็งแรง

ที่จอดรถ ปลอดภัย

- ที่จอดรถผู้พิการควรอยู่ใกล้ทางเข้าอาคารให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบมีระดับเสมอกัน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้อ อยู่บนพื้นของที่จอดรถ ด้านที่ติดกับทางเดินรถ และมีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร ติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ทางสัญจรจากที่จอดรถผู้พิการไปยังทางเข้าอาคาร ควรเป็นพื้นราบระดับเดียวกัน

ป้ายสัญลักษณ์ คือ ป้ายติดแสดงบ่งชี้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการใช้งาน คือ

- ติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ รูปผู้พิการเพื่อแสดงนำทางไปยังสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- ป้ายสัญลักษณ์กำหนดเป็นพื้นหลังสีน้ำเงิน ตัวหนังสือสีขาว หรือสลับกัน พื้นหลังสีขาว ตัวหนังสือสีน้ำเงิน
- ติดแสดงป้ายสัญลักษณ์ในตำแหน่งที่ชัดเจน สามารถมองเห็นได้สะดวกทั้งกลางวัน และกลางคืน

ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ

- ห้องน้ำต้องมีราวจับในแนวตั้งมีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม. มีโถส้วมชนิดนั่งห้อยขา สูงจากพื้น 45-50 เซนติเมตร และประตูควรมีความกว้างสุทธิของประตูต้องไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร พื้นที่ว่างภายใน มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร

- อ่างล้างมือควรมีราวจับในแนวนอน โดยความสูงของราวจับทั้งสองข้างควรสูง 0.8 – 1 เมตร

สวนและฐานออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

- สวนหย่อมขนาดเล็กย่านชุมชน หรือสวนใกล้บ้าน เป็นสวนสาธารณะที่มีกิจกรรมสำหรับประชากรทุกวัย เพื่อให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มีพื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ เป็นพื้นที่สวนหย่อมขนาดเล็ก สำหรับพักผ่อนหย่อนใจผู้คนในระแวกนั้น อีกทั้งง่ายต่อการเข้าถึงจากทางเท้าและถนน มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนแบบเพลิดเพลินกับสิ่งสวยงาม เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ ฯลฯ มีที่เล่นกีฬา หรือมีเครื่องเล่นออกกำลังกาย

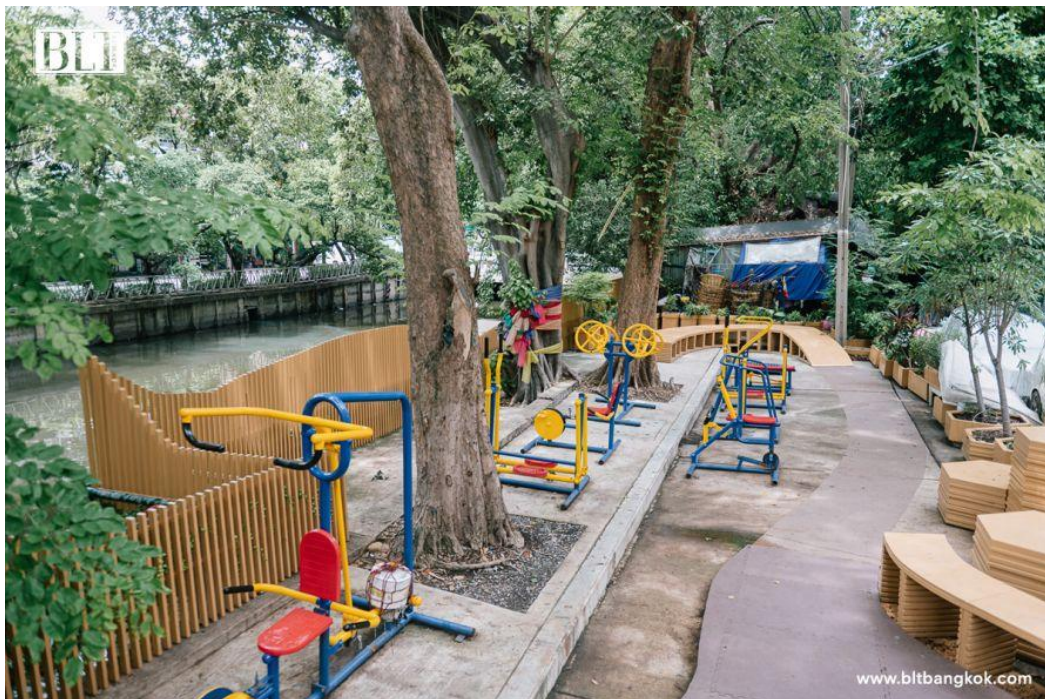
- สภาพแวดล้อมภายในสวน ปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน เช่น ทางเดินเรียบ ไม่มีสิ่งกีดขวาง มีจุดนั่งพักเป็นระยะ

- มีต้นไม้สีเขียว ร่มรื่น แสงแดด สายลม อากาศบริสุทธิ์

- มีพื้นที่ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมแบบกลุ่มได้ เช่น รำไทเก๊ก โยคะ เต้นแอโรบิก เดิน เป็นต้น และมีเครื่องออกกำลังกายลดแรงกระแทก

- เป็นสถานที่ได้พบปะผู้คน ได้ทำกิจกรรมรวมกลุ่ม หรือกิจกรรมต่าง ๆ

- มีที่จอดรถผู้พิการ ผู้สูงอายุ ใกล้กับทางเข้า

ที่มา : สวนสาธารณะสันติชัยปราการ กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สวนสาธารณะสันติชัยปราการ กรุงเทพมหานคร

การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง/ชนบท

1. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมหรือสื่อสารประชาสัมพันธ์ครอบคลุมกิจกรรมด้านสาธารณสุข ทั้ง 4 ประเด็น ประกอบด้วย
  - 1.1 การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ ส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคที่เหมาะสม เป็นต้น
  - 1.2 การป้องกันและควบคุมโรค เช่น การป้องกันควบคุมโรคติดต่อหรือโรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาในพื้นที่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคด้วยตนเอง เป็นต้น
  - 1.3 การรักษาโรคเบื้องต้น เช่น การจัดบริการให้ประชาชนได้มีสิทธิหรือเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว การจัดระบบการส่งต่อผู้ป่วย หน่วยแพทย์ฉุกเฉิน การออกหน่วยเคลื่อนที่รักษาพยาบาล การจัดบริการรักษาพยาบาลเชิงรุก เป็นต้น
  - 1.4 การฟื้นฟูสภาพ เช่น ส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ผู้ป่วย การให้บริการกายภาพบำบัดในเชิงรุก เป็นต้น
2. การประสานการดูแลสุขภาพในชุมชน หรือ ทรัพยากรด้านการจัดการสุขภาพ ทั้งในและนอกพื้นที่

ช่องทางดาวน์โหลด คู่มือ เอกสาร สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน “ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ”

1. คิวอาร์โค้ด ข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงาน

เอกสารเพิ่มเติม

1. การบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มผู้สูงอายุ) พ.ศ.2565-2569
2. บันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ 7 กระทรวง การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มผู้สูงอายุ) พ.ศ.2565 - 2569
3. Global Age - Friendly Cities: A Guide
4. Measuring The Age-Friendliness of Cities A Guide to Using Core Indicators (การประเมินความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุของเมือง ข้อเสนอแนะในการใช้ชีวิตหลัก)
5. รายงานผลพื้นที่ต้นแบบชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และผู้พิการปี 2565
6. การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง
7. คู่มือการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนสำหรับประชาชน
8. แบบประเมินบ้าน สิ่งแวดล้อมดีและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

2. เว็บไซต์สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย

<https://eh.anamai.moph.go.th/th>

3. เว็บไซต์ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ Age-Friendly Communities

<https://afc.anamai.moph.go.th/>

หมายเหตุ : สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ผู้รับผิดชอบงาน	: นายทรงพล คำนึ่งเกียรติวงศ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
	นางสาวธนภรณ์ แจ่มแจ้ง	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
	นางสาวฐิตานันท์ นามวงษา	นักวิชาการสาธารณสุข
	นางสาวชนัสต์นันท์ เกลี้ยงทอง	นักวิชาการสาธารณสุข

กลุ่มส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

โทร. 02-590-4504

E-mail : hpw.wellbeing@gmail.com

ชุมชนที่เป็นมิตร กับผู้สูงอายุ

Age - Friendly Communities

